Delavska enotnost

Časopis slovenskih delavcev

Ljubljana, 14. novembra 1996 ☆ številka 52 ☆ letnik 55 ☆ odgovorni urednik: Ciril Brajer

SINDIKALNEMU ZAUPNIKU IN ČLANSTVU

Po opozorilni stavki 24. oktobra 1996 Svobodni sindikati Slovenije nismo obstali. Nasprotno, zelo odgovorno in pospešeno načrtujemo in se dogovarjamo o strategiji Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, kako naprej. Ne samo kako naprej, ampak kaj početi zdaj in tukaj. Zato smo Svobodni sindikati Slovenije predlagali:

1. sprožitev postopka pomirjanja med delodajalskimi organizacijami in sindikati, določenega v splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo,

2. skupni dogovor med delojemalci in delodajalci podpisniki splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo, in sicer:

- *da se pogajamo o morebitnih spremembah in dopolnitvah sedaj veljavnih kolektivnih pogodb,*
- *da v času pogajanj veljajo sklenjena splošna kolektivna pogodba in sklenjene panožne kolektivne pogodbe,*
- *da si bomo prizadevali skleniti pogajanja najkasneje do izteka veljavnosti socialnega sporazuma za leto 1996,*
- *enakopravnost pogodbenih strank, varovanje pridobljenih pravic delavcev, predlogi za pogajanja morajo biti pisni z obrazložitvijo,*

3. sindikatom podpisnikom splošne kolektivne pogodbe, da bi skupaj proučili možne spremembe in dopolnitve splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo,

4. sprožitev ustreznih postopkov za zmanjšanje nekaterih previsokih direktorskih plač.

Delodajalske organizacije smo ponovno opozorili, da če z njihove strani ne bo prave volje in pripravljenosti za kompromise oziroma sporazumevanje, lahko s 1. 1. 1997 nastane prevelika pravna praznina, ki dopušča krčenje in kleščenje pridobljenih pravic delavcev. Zato v Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije ponujamo kompromisne predloge in hkrati načrtujemo resne aktivnosti za množično stavkovno sindikalno gibanje.

V Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije ponovno poudarjamo, da ne bomo pristali na zniževanje pridobljenih pravic slovenskih delavk in delavcev.

mag. Dušan Semolič, predsednik ZSSS
Rajko Lesjak, sekretar ZSSS

NOV STAVKOVNI VAL V KOVINSKI INDUSTRIJI V PODRAVJU

stran 3

Josip Bajc, predsednik Sindikata državnih in družbenih organov iz sestave ZSSS in župan Postojne, je po neuradnih podatkih izvoljen za poslance državnega zbora.

Čestitamo!

Uredništvo Delavske enotnosti

Spoštovani kolega!

Iskreno Ti čestitam ob izvolitvi za poslanca v Državni zbor Republike Slovenije. Glede na to, da šest let dobro sodelujemo, upam in si želim, da bi to sodelovanje ohranili tudi v bodoče.

Drago Ščernjavič, sekretar ROS

Skei je dal državi le še mesec časa

Sreda, 14⁰⁰

Delavcem Revoza, ki nimajo enakopravne možnosti sodelovati pri lastninjenju, je prekipelo. Sprožili so pobudo, SKEI jo je vzel zelo resno in na seji izvršnega odbora ta teden obravnaval svoje aktivnosti pri **lastninjenju podjetij v državni lasti.**

Ob tehtanju mnenja ministra za delo **Toneta Ropa**, da je država Slovenija vendarle lastnica 49 odstotkov Revoza in bi bili delavci svojih lastninskih pravic lahko deležni iz tega naslova, se je razprava razgrela:

»Mnenja in obljube poslušamo že lep čas! Revoz so takšne, za železarne drugačne in za skladova podjetja spet tretje... Že zdavnaj bi bile lahko izpolnjene, če bi bilo le za kanček dobre volje in pripravljenosti. Tako pa vse bolj kaže, da bodo tudi ti delavci ostali z dolgimi nosovi in praznih rok!« Zato je predsednik SKEI Albert Vodovnik predlagal sklep, ki je bil soglasno sprejet:

»Država ima za vse tri omenjena področja, kjer so lastninske in s tem ustavne pravice delavcev kršene, mesec dni časa, da svoje obljube konkretizira v pisne obvezujoče predloge, na kakšen način in kdaj bo prizadetim delavcem zagotovila udeležbo pri lastninjenju.

Sicer bo SKEI takoj po poteku tega roka sprožil tožbe za vsakega prikrajšanega delavca psesbej in hkrati tudi ustavni spor!«

Več o omenjeni seji, na kateri so ocenjevali tudi uresničevanje kolektivne pogodbe, bomo pisali v naslednji številki Delavke enotnosti.

ALI SINDIKATOM RES USTREZA KAOS?

stran 6

TEMNE PLATI DELA

stran 7

sindikalni ZAUPNIK

EVROPA NA DALMATINOVI 4

ŽELEZARJI SPRAŠUJEJO, KDAJ JE VLAK JAVNI PREVOZ

ODMEVI

Kolektivna pogodba za gospodarske javne službe na področju komunalnih dejavnosti

Zbornica gospodarskih javnih služb in varstva okolja Slovenije je v letu 1994 sopodpisala Kolektivno pogodbo za gospodarske javne službe na področju komunalnih dejavnosti in vodnega gospodarstva (Uradni list št. 50/94).

Ker prihaja v javnosti večkrat do enačenja stališča Gospodarske zbornice Slovenije do kolektivnih pogodb s stališčem naše Zbornice, smo po sklepu Upravnega odbora pripravili cirkularno obvestilo, ki vam ga posredujemo v prilogi. S tem obvestilom posredujemo naše stališče občinam in izvajalcem komunalnih dejavnosti, ***da Zbornica gospodarskih javnih služb in varstva okolja Slovenije ne odstopa od kolektivne pogodbe****, ki jo je sopodpisala v letu 1994, saj bi odstop od te pogodbe lahko povzročil nezanesljivost komunalne oskrbe prebivalstva in padec kakovosti storitev.*

Županom mest in občin

Izvajalcem gospodarskih javnih služb na področju komunalnih dejavnosti

Obvestilo – Kolektivna pogodba

Obveščamo vas, da Zbornica gospodarskih javnih služb in varstva okolja Slovenije kot sopodpisnik Kolektivne pogodbe za gospodarske javne službe na področju komunalnih dejavnosti ne odstopa od te panožne kolektivne pogodbe.

Upravni odbor Zbornice ugotavlja, da bi prekinitev naše panožne kolektivne pogodbe pred celovito in sistemsko ureditvijo zakonodaje tega področja pomenilo pravno praznino in nepotrebno zaostrovanje odnosov med delodajalci in delojemalci. Nedorečenost teh odnosov pa lahko povzroči nezanesljivost komunalne oskrbe prebivalstva in padec kakovosti storitev, kar pa nesporno ni interes podpisnikov. Sočasno vas obveščamo, da je po dogovoru z delojemalci sprožena širša akcija dopolnilnega podpisovanja te kolektivne pogodbe ter nove tarifne priloge v vseh občinah predvsem zaradi reorganizacije lokalne samouprave.

To obvestilo dostavljamo vsem županom mest in občin v Sloveniji ter direktorjem izvajalskih organizacij zaradi pogostih vprašanj, vezanih na odstop Gospodarske zbornice Slovenije od Splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo oz. Nekaterih panožnih kolektivnih pogodb. Ker gre za stališče druge pravne osebe, ki ni podpisnik naše panožne kolektivne pogodbe, ga v tem primeru ni mogoče upoštevati, saj je kolektivno pogodbo gospodarskih javnih služb na področju komunalnih dejavnosti v letu 2994 poleg Vlade Republike slovenije, Izvršnih svetov občin in obeh sindikatov podpisala le naša Zbornica.

Lep pozdrav!

Srečko Krese,
direktor Zbornice gospodarskih javnih služb in varstva okolja Slovenije

PREJELI SMO

Odgovor na sklepe stavkovnega odbora KNSS z dne 22. 10. 1996

Proučili smo sklepe stavkovnega odbora KNSS, predložene z dopisom z dne 29. 10. 1996. Na podlagi našega skupnega razgovora v zvezi z vašimi sklepi vam odgovarjamo:

1. Zahtevo za začetek pogajanja na podlagi veljavnih kolektivnih pogodb sprejemamo kot vaše pogajalsko izhodišče. Naše pogajalsko izhodišče vam je že znano in pričakujemo argumentirana in konstruktivna pogajanja, kot smo to zahtevali že s svojo pobudo za prenovo Splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo dne 24. 9. 1996 in v dejavnostih do 30. 9. 1996.

2. Vprašanje trajanja veljavnosti Splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo in kolektivnih pogodb dejavnosti je odvisno od začetih pogajanj. Sprememba sedaj veljavnih določb o trajanju veljavnosti je predmet dogovora obeh strank kolektivne pogodbe.

Glede Splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo je na delodajalski strani doseženo soglasje o podaljšanju do najdalj 31. 3. 1997 in vam tozadevno pošiljamo z ločenim dopisom v podpis aneks k Splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo.

3. Zahteva po spoštovanju socialnega sporazuma in kolektivnih pogodb je popolnoma utemeljena in se z njo strinjamo. Pri tem trdimo, da kršitev socialnega sporazuma ni podana, saj le-ta v točki 5.5.1 zavezuje vse nas, da bomo pri spreminjanju in sklepanju nove splošne kolektivne pogodbe in kolektivnih pogodb dejavnosti izhajali iz dejanskega gospodarskega položaja večine podjetij v dejavnosti, smiselno enako velja za podjetniške kolektivne pogodbe.

4. V zvezi z grožnjo splošne stavke vas opozarjamo, da demokratičnost stavkovnega gibanja en pozna stavke zoper ponudbo sklenitve kolektivne pogodbe in prav tako ne stavke v protest ponujenim pogajanjem. Trdimo, da je možnost splošne stavke preuranjena in znajo niso dani pogoji. To utemeljujemo z naslednjim: Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo velja, podana je ponudba za pogajanja na delodajalski strani, pogajanja se še niso začela in se niso mogla izkazati za neuspešna.

Stavka je torej ne samo preuranjena, temveč tudi nepotrebna in neutemeljena.

5. Glede na priporočila, sprejeta na seji ESS dne 1. 10. 1996, vas iskreno vabimo na sestanek 12. 11. 1996, na katerem se bomo dogovorili o načinu dela pogajalske skupine. Tozadevno vabilo ste že prejeli.

Predsedniki:
mag. Jožko Čuk
Miha Grah
Po pooblastilu
Vitko Roš
Dare Stojan

ZELENI TELEFON 080 1515

SKB BANKA D.D.

Delavska enotnost

Stvar je jasna. To je moj časopis. Zato ga naročam na naslov:

Priimek in ime:.....

Naziv podjetja ali ustanove:.....

Naslov:.....

Podpis naročnika:

Likarjevo odkrivanje Amerike

V Slovencu (18. 10. 96) objavljeno pisanje gospoda Jožeta Likarja je moč primerjati s ponovnim odkrivanjem Amerike. Zato še ni odkril ameriškega pisatelja slovenskega rodu Louisa Adamiča in njegove knjige Orel in korenine, ki je tudi v slovenščini izšla že leta 1970 v založbi DZS. V tej knjigi je pisatelj kritično napisal vse in še več, kar Likar komaj sedaj odkriva o revoluciji, revolucionarjih in samemu Titu. Vse ostalo, od posebnih kotlov pa preko vseh ekscesov in tudi zločinov, kot je tisti o povojnem izginotju naših fantov, ki so jih zavezniki s padali poslali med partizane z namenom, da vzpostavijo direkten stik z NOB, so že mnogo pred Likarjem obelodanili (še v času SFRJ) razni pisci, pisatelji in zgodovinarji iz partizanskih vrst. Naj naštejem samo nekatere: Franci Strle, Janez Vipotnik, Jože vidi itd. Zame je izginotje teh, razen enega, primorskih fantov mnogo večji zločin kot povojni poboj domobrancev, čeprav se po obsežnosti in številu žrtev ne moreta primerjati. Neokusno, da ne rečemo cinično, pa je Likarjevo licemerstvo, ko te partizanske borce in njihov tragični konec zlorablja za splošne napade na vse borce NOB, katerim po njegovem ne gre verjeti, da so reševal izavezniške padalce.

Tudi za povojne poboje kolaboracionistov (to poimenovanje sem uporabil zato, ker ne gre le za domobrance) sem najprej zvedel iz literature, ki so jo pisali nekdanji partizani. Res pa je, da sem več o tem zvedel šele na prelomu tega desetletja. Iz tega izhaja, da partizani ne zanikamo grehov, ki jih je zagrešila naša stran. Še več, večina nas se od tega ograjuje in to obsoja. Nisem pa še zasledil, da bi nasprotna, domobranska stran spoznala in priznala podobne in še hujše grehe, ki jih je zagrešila njihova stran. Imam celo nepreverjen podatek, da je NSZ (domobranska organizacija) izdala interno navodilo, da v nobenem primeru ne smejo javno priznati nobene deformacije in zločina, ki so ga zagrešili oni. Tudi tistih ne, ki so dokazani z neovrgljivimi dokumentacijami. Rekel bi lahko, da je celo Pučnikova komisija delovala po tem navodilu. Saj je bila njihova preiskava pobojev tipično enosmerna in zato tudi neučinkovita. Niti prej omenjeno izginotje, o katerem je največ napisal J. Vidic v svojem raziskovalnem delu Vohuni ali heroji, ni v nobenem poročilu Pučnikove komisije niti omenjeno. Zakaj? Vse kaže, da bo potrebno ustanoviti še eno res nevtralno komisijo, ki bi vsestransko raziskala dogajanja na Slovenskem med II. svetovno vojno.

Slog in besednjak, ki ga uporablja pri pisanju Jože Likar, je popolnoma identičen slogu nekega drugega Likarja, ki se že nekaj časa redkeje pojavlja s svojimi prispevki v časopisih. To pa me navaja na misel, da je pravi avtor Ivan in ne Jože. Saj to ne bi bil prvi primer, ko se nekateri intelektualci ne upajo podpisati pod svoj umotvor in imajo zato najete podpisovalce. O tem sem pred kratkim že pisal v nekem drugem časopisu. Značilnost takih in podobnih intelektualcev je, da je zanje resnica, kar si ustvarijo v svoji domišljiji. To pa vodi v šibko utemeljenost in ideološko obremenjenost njihovih stališč. To pa je v osnovi antispravno početje v imenu sprave.

Žarko Žbogar,
Grajska 18, Piran

P.S.: Preteklo je natanko deset dni, odkar sem original poslal v objavo Slovencu, ker imam običaj, da odgovore pošljem najprej časopisu, ki je objavil temo, s katero polemiziram. Tega mi v Slovencu niso objavili. Zato to kopijo originala pošiljam vam in jo po vaši presoji objavite ali pa tudi ne v DE.

Lep pozdrav

Žarko Žbogar

Vprašanje za g. Janeza Janšo

Gospod Janša, ko ste bili minister za obrambo, ste izganjali iz stanovanj družine bivših oficirjev JLA! Kot lastnik samskega doma v Kranju izganjate iz samskega doma stanovalce! Vprašanje se glasi: Če boste postali predsednik vlade, ali boste drugače misleče izganjali iz države? Odgovor pričakujem na tem mestu.

Ivo Leban,
Ozeljan

Spoštovani kolega Josip Bajc,

Ob Tvoji izvolitvi v Državni zbor Ti iskreno čestitam. Tvojega uspeha sem vesel, ker sem prepričan, da boš tudi v tej zahtevni in odgovorni vlogi poslanca ohranil tisto skrb za našega delavca, ki je potrebna tudi zato, da bo zakonodaja, ki jo sprejema Državni zbor, do delavcev bolj prijazna. Želim ti uspešno delo in da bi po prepričanju še naprej ostal naš sindikalist.

Prisrčen pozdrav

Dušan Semolič

Izjava

Pred dnevi sta sosednji državi Italija in Hrvaška podpisali sporazum o manjšinah, v katerem je izrecno navedena tudi Slovenija. Uradni predstavniki slovenske vlade temu dejstvu niso pripisali potrebne pozornosti.

Po mojem mnenju pa bi morala Slovenija na ustrezen diplomatski način sporočiti uradnemu Rimu in Zagrebu svoje nezadovoljstvo, saj bi bilo moč razumeti sporazum kot poseganja v naše notranje zadeve.

Slovenija si iskreno prizadeva za prijateljske odnose s sosednjimi državami, ki naj bodo utemeljeni na načelu enakopravnosti in medsebojnega spoštovanja. Kljub temu oziroma prav zato si ne sme dovoliti, da bi ji druge države odmerjale mednarodni položaj mimo njene volje. Če si bo Slovenija pri takih morebitnih poskusih vselej zatiskala oči s pravnimi formalizmi, se utegne na koncu znajti v politično podrejenem položaju.

Borut Pahor

Grobe kršitve volilnega molka časopisne hiše Delo, televizij TV3 in VTV ter dnevnika Republika

V Združeni listi smo ogorčeni in presenečeni nad grobimi kršitvami volilnega molka, ki si jih je privoščila časopisna hiša Delo. Na zadnji strani sobotne priloge dnevnika Delo z dne 9. 11. 96 je objavljen daljši komentar pod naslovom »Narcizem majhnih strank«, ki neposredno analizira stranke in razlike med njimi, meče slabo luč nad majhne stranke, ki nastopajo na teh volitvah, navaja, katere stranke se perspektivne in katere ne, ter ocenjuje, katere politične opcije morajo v Sloveniji prevladati. Ob tem na drugi strani sobotnega dnevnika Delo (9. 11. 96) v članku »Vojna za revizijske dosjeje burka iz državnih institucij) navaja ime enega od kandidatov na teh volitvah. Na 18. strani tednika Nedelo, z dne 10. 11. 96 pa v okviru rubrike »Šepet sedmega dne« navaja imena dveh kandidatk in ime ter sliko enega kandidata na teh volitvah.

Hujšo kršitev volilnega molka si je privoščila tudi televizija TV3, ki je 10. 11. 96 okrog 9.30 objavila izjavo predsednika SDS Janeza Janše, da bodo na teh volitvah zanesljivo zmagale t. i. »stranke slovenske pomladi«. Podobna kršitev se je pripetila tudi velenjski televiziji VTV, ki je 10. 11. 96 okrog 10.00 objavila ponovitev intervjuja z Adolfom Štormanom, predsednikom Republikanske stranke Slovenije.

Hujšo kršitev volilnega molka je zagrešil tudi dnevnik Republika, ki je 9. in 10. 1196 objavil feljton enega od kandidatov, opremljenega tudi z njegovo sliko, 10. 11 96 pa je na 4. strani objavil protestno izjavo ene od kandidatk.

V Mariboru je v noči na 10. november SLS nalepila večje število novih plakatov, v noči med 7. in 8. novembrom, po pričetku volilnega molka, pa so aktivisti Zveze za Gorenjsko v Gorenji vas in Poljanah prelepili plakate kandidata ZLSD. Aktivisti SLS so v isti noči v Škofji Loki delili propagandno gradivo. V noči na 10. november so aktivisti SDS prelepili jumbo pano poleg sedeža občine Mengeš s plakati kandiata dr. Miha Brejca.

V noči na 10. november so neznanci sneli zastavo Združene liste, ki je visela na stavbi na Komenskega 7 v Ljubljani, kjer je sedež mestnega odbora ZLSD Ljubljana.

Mauricio Olenik,
vodja volilnega štaba

Spomladanski dajejo prednost gosposkosti in zanemarjajo dostojanstvo

Neverjetno se mi zdi, da so se predsedniki t. i. strank pomladi udeležili zborovanja ZLRP (razlaščenci) samo zato, da bi zase pridobili kakih 2000 volilnih glasov od teh razlaščencev in njihovih svojcev. Istočasno pa bi postavili pod vprašaj nekaj deset tisoč glasov opeharjenih delavcev in kmetov. Pomladanski so za svojo pristojnost in obljubljeno pomoč razlaščencem gotovo dobili za protiuslugo kaj bolj otipljivega.

Če bi bilo v ozadju le njihovo zavzemanje za popravo krivic razlaščencem in drugim oškodovancem, zakaj se potem ne zavzemajo tudi za poravnavo že obračunane, a nikoli izplačane vojne škode. Pri tem so bili prizadeti pretežno mali in srednji kmetje. Njim so bile najprej izropane in nato še požgane domačije. Če se za te kmete nista zavzela Peterle in Janša, obstaja razlog politične narave, saj so največ škode utrpeli NOB naklonjeni kmetje. Ne razumem pa Podobnika, saj je njegova stranka prokmečko usmerjena in zase pravi, da podpira narodnoosvobodilni boj in zavrača le revolucijo.

Da ne bo pomote. Ne nasprotujem vračanju neupravičeno vzetega pošteno pridobljenega premoženja. Sem pa proti vračanju premoženja vojnim dobičkarjem in s podobnimi sumljivimi posli ter prevarami. Recimo s posojilno politiko vaških mogotcev, ki so marsikaterega kmeta spravili na boben in si potem prilastili njegovo imetje. In medtem sem zvedel, da nekateri »razlaščenci« zahtevajo vračilo celo povsem legalno prodanih gozdov. Pri tem prednjači RKC.

Vsi ti neupravičeni zahtevki povzročajo zaplete in posledično počasnost pri upravičenih vračanjih odvzetega imetja. Zato bi moralo vodstvo ZLRP samo izločiti take zahteve za denacionalizacijo, ki so neutemeljeni. Drugače povedano. Razlaščenci naj najprej napravijo red v svoji hiši. Namesto da grozijo, da bodo svojo državo špecljali v tujini, če na volitvah, ki so pred nami ne zmagajo pomladanski.

V medijih sem še nekajkrat zasledil zahtevo jare gospode, ki se glasi: Vrnite nam gosposkost. Drugi sloji naše razslojene družbe, pretežno opeharjeni kmetje in še bolj prevarani, brezpravni ter oropani brezposelni delavci pa zahtevajo: Vrnite nam dostojanstvo.

Žarko Žbogar,
Grajska 18, Piran

Sporočilo javnosti!

Napad na sekretarja KPS

V noči s 6. na 7. november 1996 (nekaj minut po eni uri) je prišlo do fizičnega napada na sekretarja Komunistične partije Slovenije (kandidata Komunistične partije Slovenije za državnozborovske volitve) mag. Viljema MUZKA in tajnika Neodvisnih sindikatov Slovenije Zdenka KOLARJA, ki je bil po napornem delu na NSS namenjen do svojega avtomobila in nato domov. Bil je čisto slučajno na mestu, kjer je prišlo do spopada med Liberalno demokracijo Slovenije in Komunistično partijo Slovenije.

ČUČEKNapadalca sta bila predsednik Mestnega sveta Mestne občine Ptuj g. Milan ČUČEK (kandidat LDS za državnozborovske volitve) ter njegova desna roka v stranki LDS na Ptuju g. Emil MESARIČ. Do incidenta je prišlo zaradi lepljenja plakatov Komunistične partije Slovenije na oglasnih mestih.

ČučkovimPČučkovim osebnimred blagovnico Mercator na Ptuju sta se napadalca pripeljala s Čučkovim osebnim avtomobilom. Ko sta prišla na mesto, kjer sta se pogovarjala mag. MUZEK ČUČEKin Zdenko KOLAR, je g. ČUČEK brez predhodnih besed udaril mag. MUZKA, ga istočasno besedno žalil (pička ti materina, zgini, prasec in podobno), z drugo roko potegnil iz žepa solzilec, ga kar nekajkrat uporabil in kar med sprejanjem začel brcati g. Zdenka KOLARJA, ki ni imel z lepljenjem plakatov prav nobene povezave. Po izjavi g. KOLARJA je bilo na roki napadalca opaziti predmet, podoben bokserju.

G. Emil MESARIČ je hotel istočasno ločeno obračunati z mag. MUZKOM, nakar ga je le-ta v samoobrambi udaril z valjem za barvanje sten (polnim lepila) po obrazu. Šele nato, ko je valj odletel in je mag. MUZKU ČUČEKostal v roki le še železni del od valja (ročaj z nosilcem valja), se je omenjeni napadalec umaknil. Pobeg pred napadalcema je moral biti zelo hiter, saj je g. Milan ČUČEK, predsednik mestnega sveta Mestne občine Ptuj, kar ponorel, na njegovi desni roki pa je tudi mag. MUZEK opazil kovinski predmet – bokser (hladno orožje), tako da se je bilo tudi umakniti smiselno.

Za reševanje takšnih in podobnih dejanj, ki si jih je privoščil mag. MUZEK z lepljenjem plakatov, sta pristojni policija in komunalna inšpekcija, ne pa stranka LDS ali njeni posamezni – pretepači.

To naj bi bil predsednik Mestnega sveta Mestne občine Ptuj in kandidat LDS? ČUČEK Cenjene občane in občanke sprašujem, ali je g. Milan ČUČEK resnično primeren kandidat za poslanca v državni zbor?

KPS in slučajno vmešani NSS nista želeli incidenta v predvolilnem boju posredovati javnosti, zato nista iskala zdravniške pomoči ali ustreznim državnim organom dejanja prijavila, ampak sta to storila sama napadalca, ki sta z lažjo (sklicevanje na neobstoječ policijski zapisnik) zavedla novinarko in javnost (Večer, 8. nov. 1996 – NEPRIJETNE RAZSEŽNOSTI »PLAKATNE VOJNE«). KPS se ni odločila obvestiti javnost o incidentu, da ne bi bilo videti kot zbijanje glasov pripadnikom LDS v Sloveniji. Omenjenega sestavka ni bilo mogoče demantirati pred volitvami, ker ni bilo policijskega zapisnika, saj ni objave brez ustreznega zapisnika policije. Sestavljal se je šele zvečer in naslednje jutro po objavi sestavka v Večeru na razposlano vsebino dogodka s strani KPS predsedniku vlade RS g. Drnovšku in predsedniku republike g. Kučanu in javnim medijem.

ČUČKAZoper Milana ČUČKA in Emila MESARIČAMESARIČA bo podana kazenska ovadba, saj gre za kršenje ustave RS in svojeglavo razlago demokracije omenjenih napadalcev.

mag. Viljem Muzek,
sekretar KPS SV Slovenije

Pri založbi ČZP Enotnost je pravkar izšla brošura

POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE

ZAKON O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU

(z najnovejšimi spremembami in dopolnitvami).

Cena: 3.200,00 SIT + 5 % davek

Naročila sprejemamo po telefonu: 061/321-255 ali faksu: 311-956.

Delavska enotnost je bila ustanovljena 20. novembra 1942 in je glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije • Izdaja ČZP Enotnost, 1000 Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 279 • Direktor: Marjan Horvat, tel. 313-942, 132-61-92, faks 311-956 • Odgovorni urednik: Ciril Brajer, tel. 131-61-63, 313-942 • Novinarji: 13-16-163 • Časopis urejajo: Marija Frančeškin (Življenjska razpotja), Tomaž Kšela (Sindikati), Damjan Križnik (Sindikalni zaupnik), Franček Kavčič (Sindikati), Boris Rugelj (Na tržnem prepihu), Bora Zlobec (lektorica), Brane Bombač (oblikovalec in računalniški prelom), Sašo Bernardi (fotografija) in Jožica Anžel (tajnica), tel. 313-942, 132-61-92 • Naročnina: 321-255 • Marketing: 321-255, 133-52-55 • Posamezna številka stane 300 SIT • Žiro račun: 50101-603-46834 • Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Kopitarjeva 6, Ljubljana

POMIRJANJE JE NUJNO

Gospodarska zbornica Slovenije je v zadnjih dneh pokazala precejšnjo pripravljenost za umiritev razmer, nastalih po odpovedi splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo. Najpomembnejša njena poteza je povabilo sindikatom, naj podpišejo podaljšanje veljavnosti odpovedane pogodbe še za tri mesece. Predsednik zbornice **Jožko Čuk** pa je za javnost povedal, da bi menedžerske plače morale biti odvisne od uspešnosti podjetij. Večina plač po individualnih pogodbah po njegovih besedah ne odstopa od priporočil Gospodarske zbornice, zato je bilo po njegovem mnenju to vprašanje preveč spolitizirano. Plače nad dovoljenimi 740.000 tolarji so po Čukovih besedah prejemali menedžerji najuspešnejših podjetij.

ZSSS se vabilu za podpis aneksa kolektivne pogodbe za gospodarstvo ni odzvala, namesto tega je sprožila postopek pomirjanja. Ker je vsebina pomirjevalnega postopka dokaj neznana, smo skušali pregledati dosedanjo prakso v Sloveniji. **Brane Mišič,** ki je v predsedstvu ZSSS odgovoren za kolektivne pogodbe, nas je napotil na Sindikat delavcev obrti, ki je pred tremi leti vodil ta postopek in z njim uspel ohraniti odpovedano kolektivno pogodbo.

Martin Muršič, sekretar tega sindikata, nam je povedal, da je pred tremi leti delodajalska stran odpovedala kolektivno pogodbo za drobno gospodarstvo na nekoliko pomanjkljiv način. To dokazuje tudi dokumentacija sindikata. Odpovedi, ki je bila sicer veljavna, ni podpisal predsednik združenja drobnega gospodarstva, ampak neka druga oseba. Nadalje je delodajalska stran sindikat o odpovedi le obvestila, ne da bi odpoved objavila v Uradnem listu. Ko so v sindikatu vse to ugotovili, so zahtevali intervencijo komisije za pomirjanje. Za njenega predsednika so izvolili prof. dr. **Zvoneta Vodovnika**, predstojnika Inštituta za delo pri Pravni fakulteti v Ljubljani. Pomiritvena komisija je tri mesece kasneje ugotovila, da je odpoved pravno veljavna. Ugotovila pa je tudi, da bi morali delodajalci odpoved tudi uradno objaviti in registrirati na ministrstvu za delo. Delodajalsko in delojemalsko stran je pozvala, naj pospešita postopek usklajevanja interesov o novi tarifni prilogi. Delodajalcem je še priporočila, naj pri sklepanju pogodb o zaposlitvi upoštevajo obseg pravic, kot je določen z odpovedano pogodbo. Kot nam je povedal **Martin Muršič,** je ta predlog komisije za pomirjanje povzročil, da so delodajalci odpovedano pogodbo uporabljali še naprej. Ker odpovedi niso niti uradno objavili niti registrirali, se je torej razblinila.

Zvone Vodovnik nam je povedal, da je predsedoval tudi arbitražni komisiji za kolektivno pogodbo za kmetijce. Tudi tam se je končalo s pomirjanjem, saj je obe strani prepričal, naj popustita.

Ko smo ga vprašali, ali bi pomirjevalno funkcijo prevzel tudi v sporu, ki je nastal po odpovedi splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo, nam je povedal, da pomirjanje pride v poštev. Ker pa je spor pol političen, pol strokoven in ker vodi ustanovo, ki ustvarja dohodek pri vseh pogodbenih strankah, vloge predsednika pomiritvenega organa ne more prevzeti. Obe strani bi torej morali najti neko drugo nevtralno osebo, ki pozna to problematiko.

Franček Kavčič

Na skupnem sestanku predstavnikov podpisnikov Splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo, ki je bil 12.11.1996, sindikati predlagajo delodajalskim organizacijam naslednji

SKUPNI DOGOVOR

1.
Delodajalske organizacije in sindikati podpisniki Splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo in podpisniki kolektivnih pogodb dejavnosti se pogajajo o morebitnih spremembah in dopolnitvah sedaj veljavnih kolektivnih pogodb.

2.
Delodajalske organizacije in sindikati so sporazumni, da do pričetka in v času pogajanj veljajo Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo in sklenjene kolektivne pogodbe dejavnosti.

3.
Delodajalske organizacije in sindikati si bodo prizadevali skleniti pogajanja najkasneje do izteka veljavnosti Socialnega sporazuma za leto 1996, to je do 30. maja 1997.

4.
Za pogajanja in v času pogajanj veljajo najmanj naslednja temeljna načela:

- enakopravnost pogodbenih strank,
- varovanje pridobljenih pravic delavcev,
- predlogi za pogajanja morajo biti pisni z obrazložitvijo.

5.
Glede na določilo 51. člena Splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo pričakujemo od Gospodarske zbornice Slovenije in drugih delodajalskih organizacij, da kot predlagateljice nove splošne kolektivne pogodbe, pričnejo postopek pred komisijo za pomirjanje.

Zato zavračamo predlog za sklenitev Aneksa k Splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo z dne 6.11.1996.

PODPISNIKI SPLOŠNE KOLEKTIVNE POGODBE ZA GOSPODARSTVO:

KONFEDERACIJA SINDIKATOV 90 SLOVENIJE
Predsedujoči: Boris MAZALIN

KONFEDERACIJA SINDIKATOV SLOVENIJE PERGAM
Predsednik: Dušan REBOLJ

NEODVISNI SINDIKATI SLOVENIJE
Predsednik: Rastko PLOHL

NEODVISNOST - KONFEDERACIJA NOVIH SINDIKATOV SLOVENIJE
Predsednik: France TOMŠIČ

SINDIKAT DELAVCEV BANK IN HRANILNIC SLOVENIJE
PredsednIK: Drago JURENEC

ZVEZA SVOBODNIH SINDIKATOV SLOVENIJE
Predsednik: mag. Dušan SEMOLIČ

V vednost:

- Ekonomsko socialni svet
- sredstva javnega obveščanja

BO DRŽAVNI ZBOR PODALJŠAL VELJAVNOST POGODBE?

Skupina poslancev SDS je še pred iztekom mandata dosedanje sestave državnega zbora vložila predlog zakona, s katerim bi podaljšali veljavnost splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo. Predlagano besedilo, ki naj bi ga državni zbor sprejel po hitrem postopku, ima le devet členov. Poslanci so ga vložili zato, da bi zaščitili zaposlene, če kolektivna pogodba za gospodarstvo v prihodnjem letu ne bo več veljala. Predlagani zakon naj bi veljal do konca prihodnjega leta ali do sklenitve nove kolektivne pogodbe.

Ker je državni zbor v dosedanji sestavi svoje delo končal, bo predlog moral počakati vsaj do konstituiranja novega parlamenta. Zaradi pat pozicije med »pomladnimi« strankami na eni strani ter sredinskimi in levimi na drugi, pa je prav verjetno, da zakon letos še ne bo prišel v obravnavo. Delodajalci in delojemalci bodo torej morali sami odpraviti pravno praznino, nastalo po odpovedi pogodbe.

Zakon naj bi veljal za vse zaposlene v gospodarstvu, za člane gospodarske in obrtne zbornice, za podjetja v državni lasti in tudi za druge subjekte, ki v naši državi zaposlujejo delavce. Predlagani členi urejajo pravico do odsotnosti z dela; odškodnino v primeru nezakonitega prenehanja delovnega razmerja; dodatke za obremenitve pri delu, neugodne vplive okolja, nevarnost pri delu, manj ugoden delovni čas; nadomestilo za čas bolezni in letnega dopusta; regres za letni dopust; jubilejne nagrade; odpravnine; solidarnostne pomoči; povračilo stroškov prevoza na delo, prehrane med delom, službenih potovanj; terenski dodatek.

Vse naštete pravice zaposlenih v predlogu zakona so prepisane iz splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo.

Kot nam je povedal član predsedstva ZSSS **Gregor Miklič,** je predlog zakona sicer boljši od pravne praznine, nastale po odpovedi pogodbe. Hkrati pa je pomanjkljiv, saj bi zakon moral urediti še več vprašanj, ki so urejena le s splošno kolektivno pogodbo za gospodarstvo. Gre za: vsebino pogodbe o zaposlitvi, poskusno delo, pripravništvo, razporejanje delavcev, prevzem na delo v drugo organizacijo, določanje in reševanje presežnih delavcev, izobraževanje, obveščanje delavcev, pogoje za delo sindikata, splošne določbe o plačah, opredelitev in obračun plač. Miklič meni, da bi državni zbor pravice delavcev zaščitil še boljše, če bi namesto prepisovanja le nekaterih členov kolektivne pogodbe, uzakonil kar celoten normativni del. Po njegovem mnenju naj bi zakon veljal do sklenitve nove kolektivne pogodbe ali do sprejema novega zakona o delovnih razmerjih.

F. K.

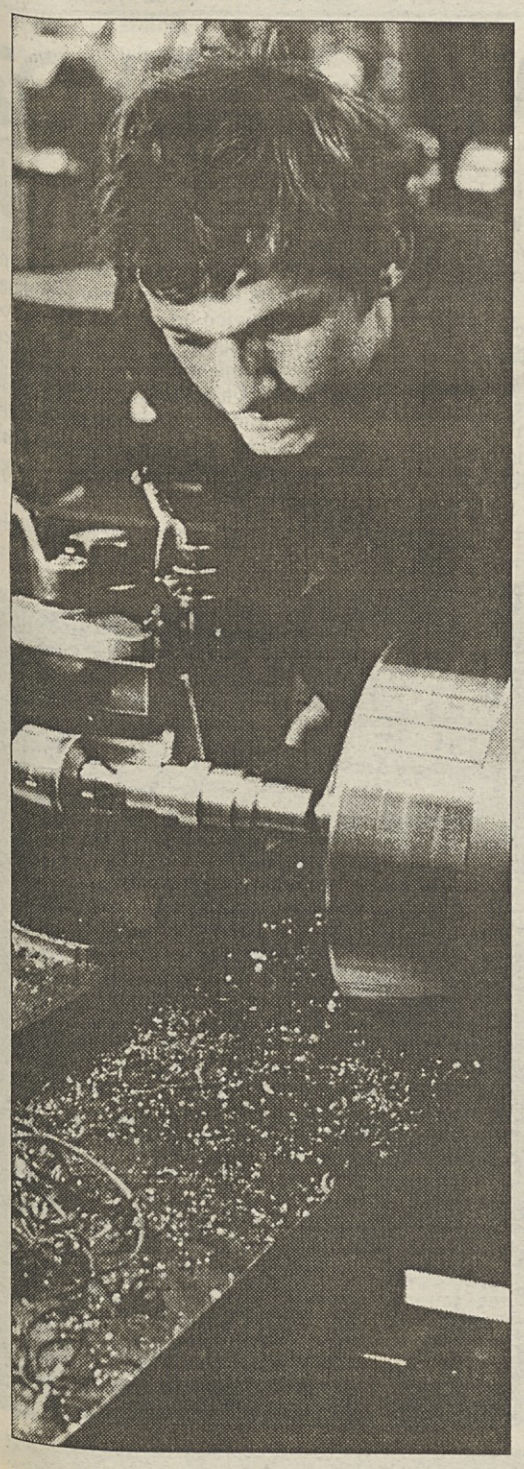

NOV STAVKOVNI VAL V KOVINSKI INDUSTRIJI V PODRAVJU

Kovinskopredelovalno industrijo v Podravju je zajel novi stavkovni val. Delavci tudi tokrat napovedujejo stavke in stavkajo za izplačilo že zasluženih plač in regresov za letni dopust ter za izplačilo drugih prejemkov, ki jim pripadajo.

Okoli 50 delavcev zasebnega podjetja MIN iz Ruš, ki izdeluje kovinsko embalažo in različno strojno opremo, je začelo stavkati na začetku prejšnjega tedna. Delavci zahtevajo izplačilo neizplačanih plač in regresa za letni dopust, ki ga vodstvo podjetja zaradi velikih likvidnostnih težav doslej še ni uspelo izplačati.

Delavci Timberije iz Ruš stavkajo že od začetka septembra. Zahtevajo izplačilo plač in regresa za letni dopust ter rešitev svojega statusa. Timberijo je namreč Sklad Republike Slovenije za razvoj pred časom prodal dvema zasebnikoma, ki sta ob podpisu kupoprodajne pogodbe prevzela tudi okoli 30 delavcev. Kupoprodajna pogodba pa zaradi zemljiškoknjižnih težav ni bila uresničena. Ker se kupca v zemljiško knjigo nista uspela vpisati kot lastnika Timberije, menita, da mora republiški razvojni sklad ponovno prevzeti skrb za 30 zaposlenih, česar pa ta doslej ni storil.

Stavko so napovedali tudi delavci in delavke podjetja Iskra Releji iz Makol. Če jim vodstvo podjetja do sredine tedna ne bo izplačalo regresa za letni dopust, bodo začeli stavkati. Tudi lani si je moralo nekaj več kot 300 zaposlenih v tem podjetju s stavko izboriti 70 odstotkov regresa za letni dopust. Večina delavcev v omenjeni tovarni, ki so razporejeni v prvi in drugi tarifni razred, prejema tako nizke plače, da se regresu nikakor niso pripravljeni odpovedati.

Stavko so napovedali tudi delavci podjetja MIPI. Gre za privatizirano podjetje, ki je pred časom začelo poslovati na lokaciji bivšega koncerna TVT in ga pestijo veliki likvidnosti problemi. Če delavci do sredine tedna ne bodo dobili regresa za letni dopust in neizplačanih plač, bodo začeli stavkati.

Okoli 30 delavcev Unigita je napovedalo, da bodo začeli stavkati na začetku prihodnjega tedna, če jim vodstvo podjetja pred tem ne bo izplačalo že zasluženih plač, regresa za letni dopust, regresa za prehrano, jubilejnih nagrad in dodatka za popoldansko delo. Delavci terjajo tudi povračilo stroškov prevoza na delo.

V vseh omenjenih podjetjih vodi boj delavcev za pravice, ki jih imajo po zakonu o izvajanju socialnega sporazuma in po kolektivnih pogodbah, Sindikat kovinske in elektroindustrije Slovenije. Najnovejši stavkovni val v kovinskopredelovalni industriji v Podravju zajema po besedah sekretarja območnega odbora Skei **Edija Ozimiča** trenutno preko 400 delavcev.

Težave z izplačili regresa

V kovinski in elektroindustriji v Podravju je veliko podjetij, ki imajo zaradi težav v poslovanju blokiran žiro račun. V takšnih podjetjih delavci prejemajo plače po zakonu o zajamčenih plačah, regresa za letni dopust pa letos večinoma še niso dobili, čeprav manjka do konca leta samo še mesec in pol.

Po mnenju članov območnega odbora Sindikata kovinske in elektroindustrije v Podravju je tako, ker se dva zakona med seboj izključujeta. "Gre za zakon o izvajanju socialnega sporazuma, ki delavcem zagotavlja pravico do regresa, in za zakon o Agenciji Republike Slovenije za plačilni promet, nadziranje in informiranje, ki v 36. členu delavcem v podjetjih z blokiranim žiro računom to pravico krati," pravi sekretar območnega odbora Skei v Podravju **Edi Ozimič**. "Šestintrideseti člen zakona o agenciji za plačilni promet namreč natančno določa, po kakšnem vrstnem redu mora podjetje z blokiranim žiro računom plačevati svoje obveznosti, ko na žiro račun prejme kakšen priliv. Najprej mora plačati prometni davek in druge prispevke. Nato mora zagotoviti sredstva za zajamčene plače. Potem mora poravnati obveznosti iz pravnomočnih sodnih odločb ter obresti iz prometa blaga in storitev. Če podjetju tudi po tem ostane še kaj sredstev, mora plačati carine in vrniti zapadle kredite, nato pa mora zagotoviti sredstva za plače. Šele če podjetju tudi po tem na žiro računu ostane še kaj sredstev, lahko poravna druge obveznosti, med katere sodi tudi izplačilo regresa. Zaradi tako določenih prioritet delavci v podjetjih z blokiranim žiro računom praviloma nikoli ne dočakajo regresa za letni dopust, čeprav jim ga je podjetje dolžno izplačati po zakonu o uresničevanju socialnega sporazuma."

Območni odbor Skei za Podravje predlaga, naj bi 36. člen zakona o agenciji za plačilni promet spremenili. "Menimo, da bi morala podjetja z blokiranim žiro računom izplačati regres prioritetno skupaj z zajamčenimi plačami, saj danes večina delavcev, še zlasti pa tisti s podpovprečnimi plačami potrebujejo regres za kolikor toliko normalno preživetje in ne za letni oddih."

Predlog za spremembo 36. člena omenjenega zakona so podravski kovinarji naslovili na ekonomsko-socialni svet in na predsednika Zveze svobodnih sindikatov Slovenije mag. Dušana Semoliča, s prošnjo, naj organi zveze ustrezno ukrepajo in dosežejo odpravo zakonske blokade za izplačilo regresa v podjetjih z blokiranim žiro računom.

Tomaž Kšela

Blokiran žiro račun ima 635 mariborskih podjetij z okrog 8.700 delavci

Po podatkih agencije za plačilni promet je imelo v začetku septembra v mariborskem gospodarstvu žiro račun blokiran 635 podjetij, kar je za četrtino več kot pred letom dni. V teh podjetjih s skupaj blizu 8 milijard tolarjev neporavnanih obveznosti je zaposleno okrog 8.700 delavcev.

Več kot leto dni ima žiro račun blokiran 409 pravnih oseb, več kot štiri leta pa 58 podjetij z okoli okoli 480 zaposlenimi.

Po podatkih agencije za plačilni promet imajo največ dolgov družbena podjetja, ki še niso olastninjena. Med podjetji z blokiranim žiro računom, pa je največ zasebnih. Med pravnimi osebami z blokiranim žiro računom je največ podjetij s področja finančnih in poslovnih storitev, tem pa sledijo trgovska in industrijska podjetja. V mariborski industriji je v podjetjih, ki zaradi blokiranega žiro računa ne morejo normalno poslovati, zaposlenih je več kot pet tisoč delavcev.

Težave v podjetjih z blokiranim žiro računom najbolj občutijo delavci, saj poleg plač ne prejemajo regresa za letni dopust in drugega, kar jim pripada po kolektivni pogodbi.

T. K.

Sindikalna lista

Prvi del — november 1996

1. Dnevnice

– cela dnevnica (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	3.500,00
– polovična dnevnica (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.750,00
– znižana dnevnica (od 6 do 8 ur, če se potovanje začne dve uri pred začetkom delovnega časa in konča dve uri po njem)	1.218,00
2. Kilometrina (od 26. 7. 96 dalje)	24,84
3. Ločeno življenje	48.184,00
4. Prenočišče - Povračilo sroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec	
5. Regres za prehrano	12.046,00

Drugi del

V drugem delu objavljamo povprečno plačo za obdobje junij–avgust 96 kot osnovno za uveljavljanje pravic iz neposredne skupne porabe. Povprečna plača v preteklih treh mesecih v gospodarstvu Slovenije znaša 76.445 SIT.

1. Jubilejne nagrade	
– za 10 let	38.610,00
– za 20 let	57.915,00
– za 30 let	77.220,00
2. Nagrada ob upokojitvi	231.660,00
3. Solidarnostne pomoči	77.220,00

Vir: Zavod RS za statistiko — *Strokovna služba ZSSS*

Opomba:
Objavljena višina nagrade ob upokojitvi je rezultat kolektivnega pogajanja. Sprejeta sprememba uredbe Vlade RS o stroških, ki se priznavajo kot odhodek (Ur. l. RS, št. 7/95), pa omogoča to nagrado do višine treh bruto plač v gospodarstvu RS.

Dopolnilni podatki

V skladu z zakonom o izvajanju socialnega sporazuma za leto 1996 (Ur. l. RS, št. 34/96) v sindikalni listi objavljamo podatke, potrebne za izvajanje sporazuma:

1. Minimalna plača za mesec oktober, november in december 1996 55.061 SIT
2. Regres za letni dopust je v uspešnih podjetjih možno izplačati do višine povprečne plače v gospodarstvu za zadnje 3 mesece v bruto znesku; povprečna plača v bruto znesku za obdobje junij–avgust znaša 120.461 SIT

Strokovna služba ZSSS

KAJ DELAJO

V republiških odborih

SINDIKAT DELAVCEV TRGOVINE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ODBOR
1 000 Ljubljana, Dalmatinova 4
Telefon: 061/ 310-827, 13-10-033
Telefax: 061/ 13-27-094
Datum: 4.11.1996
Štev.: 122/96

Spoštovana sindikalna zaupnica!
Spoštovani sindikalni zaupnik!

Z enostransko odpovedjo Kolektivne pogodbe dejavnosti trgovine so delodajalci prisilili delavce te panoge, včlanjene v Sindikat delavcev trgovine Slovenije, da so svoje nestrinjanje izrazili z dveurno opozorilno stavko. V stavki je sodelovalo preko 60 odstotkov naših članic in članov. Delodajalcem smo dokazali, da se znamo organizirati in v usodnem trenutku reči odločni ne - načrtovanemu zmanjšanju pravic delavcev. Razen nekaterih maloštevilnih sindikatov družb, ki opozorilne stavke niso organizirale in izvedle, je večina naših članov in sindikalnih zaupnikov v podjetjih in družbah trgovske dejavnosti imela toliko poguma, čuta solidarnosti ter odgovornosti, da se je aktivno vključila v to obliko sindikalnega boja.

S tem dejanjem ste članom pokazali in dokazali, da ste vredni njihovega zaupanja. Celo več, mnogi od vas ste se s tem dejanjem pri vaših delodajalcih odkrito izpostvili.

V Sindikatu delavcev trgovine Slovenije, ti spoštovana kolegica in kolega zagotavljamo, vso moralno in pravno pomoč, če bi se ti zaradi te aktivnosti poskušala zgoditi krivica ali kakšna druga oblika šikaniranja.

Prepričani smo, da je opozorilna stavka Sindikata delavcev trgovine Slovenije, ki je bila zgledno organizirana in izpeljana, nas še bolj utrdila, predvsem pa med številnimi sindikalnimi delavci na vseh nivojih organiziranja dvignila prepotrebno samozavest, ter pripadnost tej organizaciji. In prav to bomo še kako potrebovali, saj nas čakajo v naslednjih mesecih težki, za delavce, usodni dnevi.

Še enkrat se ti vodstvo Sindikata delavcev trgovine Slovenije želi zahvaliti za tvoj ogromen prispevek, s katerim si nedvomno sooblikoval še močnejšo in enotnejšo sindikalno organizacijo.

Sekretar
Sandi Bartol

Predsednica
Kristina Antolič

V območnih organizacijah

Zasavje

Smo ali nismo!?!

Marljivi organizatorji, zbrani okrog **Francija Kotnika,** že vrsto let prirejajo tekmovanje v balinanju. Na letošnjem, ki je potekalo po ligaškem sistemu in trajalo več mesecev, je sodelovalo 132 tekmovalcev, razvrščenih v 16 ekip.

REZULTATI – I. liga: 1. Brin Tin, 2. Mesarstvo Trebušak, 3. Strelska družina Alojz Hohkraut; **II. liga:** 1. Cementarna, 2. Brin Tin, 3. Prototip C. C.

Na zaključnem turnirju med ekipo vodstva tekmovanja v sestavi **Lado Potokar, Marjan Kovač, Stane Klančišar, Rudi Tomše ml.** in **Jože Jerše** ter ekipo trenerjev v postavi **Branko Deželak, Iztok Šmit, Branko Dekovič, Bojan Žibret** in **Bogo Žibret** so bili gledalci priča vrhunskemu balinanju, ki se je končalo brez zmagovalca – 1:1. V ekshibicijskem tekmovanju posameznikov se je v posameznih kategorijah pomerilo 24 najboljših tekmovalcev v ligi. V bližanju v krog je zmagal **Polde Podmenik,** v hitrostnem zbijanju pa **Branko Deželak.**

Na zaključni slovesnosti so se nastopajoči strinjali, da je treba pripraviti nov sistem tekmovanja, saj bi se »starim« rade pridružile tudi nove ekipe. (Ne)nazadnje pa so izrekli vse priznanje tekmovalnemu odboru ter **Marinki in Borisu Brinu** za odlično organizacijo zaključnega tekmovanja.

Ciril Urek, sekretar

sindikalni ZAUPNIK

ŽELEZARJI SPRAŠUJEJO

Skei sindikalnih podružnic Slovenskih železarn (SŽ) na lokaciji Ravne na Koroškem ugotavlja, da se uprava nenehno izogiba odgovorom na postavljena vprašanja. Uprava in njen direktor pa vseskozi poudarjata, da je delo sindikata škodljivo in da škoduje železarjem. Sindikat je zaradi tega še naprej prisiljen vprašanja postavljati tudi javno.

Skei ugotavlja, da se glede položaja v Jeklolivarni uprava ni opredelila na pravi način, saj obljubljenega sanacijskega programa sindikat še ni prejel. Seznanjen ni tudi s konkretizacijo razvojne strategije SŽ in posameznih družb do leta 2005.

Skei družb SŽ na ravenski lokaciji ugotavlja, da se je glede Jeklolivarne uprava odločila za najslabšo možnost, po kateri bo 150 zaposlenih ostalo brez dela. Pristala je na ukinitev srednje livarne, pozabila pa, da težka in mini livarna nimata obratovalnega dovoljenja. Skei je upravo že pred dvema mesecema obvestil, da bo zaradi tega zahteval ukrepanje pristojne inšpekcije.

Neenotnost stališč med strokovnjaki škoduje SŽ in Jeklolivarni, poudarja Skei. Nezadovoljni delavci so 11. oktobra zaradi tega zahtevali razrešitev nekaterih pomembnih vodilnih delavcev.

Ker uprava SŽ odklanja pogovarjanje s sindikatom o nameravanih spremembah, rekonstrukcijah, preusmeritvah, v Skei menijo, da je takšno ravnanje povezano s pripravljanjem možnosti za ceneno privatizacijo Jeklolivarne.

Sindikat zato še naprej zahteva dokončen sanacijski program. Temu mora biti dodana program kadrovskega prestrukturiranja in reševanja presežnih delavcev.

Skei poziva upravo, naj poišče socialno sprejemljivejše možnosti reševanja položaja v Jeklolivarni. Pri tem pa naj upošteva njeno povezanost s predelovalnimi in metalurškimi družbami na ravenski lokaciji.

Tak je povzetek pisma upravi SŽ, ki so ga podpisali Dušan Posedi, Janko Dežman, Jaroš Korun, Franc Orter, Ljubiša Topalović, Hugo Osojnik in Miran Rogelšek.

F. K.

Foto: Sašo Bernardi

Člani RO SINLESa so med svojo sejo v Bohinju še zlasti pozorno prisluhnili Milanu Utroši, ki je predaval o vlogi sindikata pri uveljavljanju soupravljanja.

Ugodni rezultati enoodstotne članarine

Republiški odbor SINLES je imel 8. in 9. t. m. v Bohinju 3. redno sejo. Prvi dan je bil namenjen utrjevanju postopkov v zvezi z uveljavitvijo participacije delavcev pri upravljanju podjetij - družb. Član predsedstva ZSSS Milan Utroša je zbranim predaval o vlogi sindikata pri uveljavljanju soupravljanja in pri pripravah na volitve svetov delavcev in delavskih predstavnikov v nadzornih svetih podjetij – družb. Sodelovanje svetov delavcev in sindikatov v podjetjih – družbah je prisotne še posebej zanimalo in so o njem predavatelju zastavljali največ vprašanj.

Drugi dan se je republiški odbor posvetil »lastnim« temam. Med njimi sta bila pregled finančnega stanja in ocena o uspešnosti izpeljave projekta enoodstotne članarine. Republiški odbor je ugotovil, da projekt poteka nemoteno in uspešno, da je zagotovljena popolna kontrola nad prilivi in razdelitvijo sredstev med druge uporabnike in da se v celoti uresničuje SINLESov letni finančni načrt, vključno s planiranim sindikalnim skladom. Republiški odbor je še enkrat ponovil svoje že znano stališče, da morajo tisti, ki želijo biti člani tega sindikata, projekt tudi v prihodnje stoodstotno izvajati.

Na seji je bila dana tudi pobuda, naj IO RO SINLES pripravi izhodišča za profesionalizacijo predsednika, oceni delo območnih odborov in temu ustrezno reorganizacijo zaradi učinkovitejšega dela SINLESa v prihodnje.

Marjan Ferčec, sekretar

KDAJ JE VLAK JAVNI PREVOZ

»Stranka v pogajanjih, ki predlaga sklenitev, spremembo in dopolnitev kolektivne pogodbe, je dolžna drugi stranki v pogajanjih pisno posredovati, 1) kaj zahteva in 2) zakaj zahteva,« je med obravnavo 71. člena KP presodila komisija za razlago kolektivne pogodbe za kemično, nekovinsko in gumarsko industrijo Slovenije.

Na seji, ki je bila prejšnji četrtek v Ljubljani, so člani komisije Franjo Krsnik, Vanda Pečjak in Zdravko Ivačič s sodelovanjem Gregorja Mikliča (predsedstvo Sveta ZSSS), Franca Guština (predstavnik delojemalcev) ter kolegov iz Neodvisnosti KNSS (Bogomir Senica, Igor Sladič, Miran Strmčnik) soglasno sprejeli tudi razlago 32. člena KP dejavnosti, ki se glasi (navajamo v celoti):

Letni fond ur na podlagi 32. člena KPD za 40-urni delovni tednik je:

52 tednov x 40 ur/teden	= 2080 ur
+ 8 ur (navadno leto)	= 2088 ur
+ 16 ur (prestopno leto)	= 2096 ur

Povprečni mesečni fond ur:

letni fond ur 2088 : 12 mesecev = 173,33
letni fond ur 2088 : 12 mesecev = 174 ur na mesec
2096 : 12 mesecev = 174,67 ur na mesec v prestopnem letu

Urna postavka je:

osnovna plača (bruto) se deli s 173,33
osnovna plača (bruto) se deli s 174 ur na mesec
osnovna plača (bruto) se deli s 174,67 ur v prestopnem letu

Tako dobljena vrednost urne postavke se upošteva za izračun mesečne plače na osnovi dejanskih ur tekočega meseca. Mesečna plača se šteje kot akontacija letne mase plač, zato je v posameznem mesecu lahko izraz delovnih ur v tistem mesecu, letno pa se to izravna na povprečje, izraženo v povprečni urni postavki.

Komisija za razlago KPD je obravnavala tudi vlogo Mitola d. d. Sežana, ki je zaprosil za natančnejšo razlago 2. točke 64. člena panožne kolektivne pogodbe. Mitolu je na osnovi določil KPD priznala pravico do podrobnejše opredelitve kriterijev povračila stroškov za prevoz na delo, pri tem pa opozorila, da »višina dejanskega povračila stroškov posamezniku – delavcu ne more biti nižja od 60 odstotkov stroškov javnega prevoza«. Ali sodi sem tudi vlak? »Da, če vozni red vlaka omogoča delavcu točen prihod na delo oziroma primeren čas za prevoz z dela.«

Pod točko »razno« so udeleženci seje izmenjali tudi nekaj mnenj, ki so se nanašala na pisni predlog za prenovo kolektivne pogodbe ter njeno odpoved in utemeljitev. Soglašali so, da imajo stranke v pogajanjih vsekakor pravico do svojega mnenja o postopku in navedb v pisnem gradivu, vendar po njihovem mnenju to sodi na druge organe strank v pogajanjih. Zato je treba nadaljnje postopke strank voditi v skladu z določbami KP, ki so po mnenju komisije za take primere dovolj jasne.

D.

EVROPA NA DALMATINOVI 4

Metka Roksandić je donedavnega vodila podravske svobodne sindikate, zdaj pa se z Maribora vozi v službo v Ljubljano, kjer ima pisarno na Dalmatinovi 4. Že nekajkrat so nas povprašali, kaj se v tej pisarni pravzaprav dogaja, in vedeli smo odgovoriti le eno: Evropa! Za kaj pa v resnici gre?

»Saj ste kar prav odgovarjali. V ZSSS sem zadolžena za projekt pridruževanja Evropski uniji tudi po sindikalni plati.«

Je to pobuda ZSSS?

»Ne, čeprav smo jo podprtih rok sprejeli. Pobuda je prišla od Evropske konfederacije sindikatov in je v skladu z njeno politiko integriranja držav vzhodne in vzhodne Evrope v Evropsko unijo.«

Je to njihova uradna formulacija?

»Je, z njo mislijo šest držav s tega območja, ki so že podpisale evropski pridružitveni sporazum, in štiri, ki so v fazi spremanja. Teh deset kaže resno voljo za vstop v Evropsko unijo in Evropska konfederacija sindikatov jih v svojih integracijskih prizadevanjih resno upošteva.«

Očitno tudi Slovenijo, čeprav...

»Tudi našo državo, saj imamo pridružitveni sporazum podpisan, čeprav še ni ratificiran.

Vsekakor sodimo med države, katerih sindikalne zveze hoče Evropska konfederacija sindikatov pridobiti in usposobiti, da bodo postale aktivne v teh procesih. Sindikalno gibanje je pač del družbenih gibanj in Evropa ga resno upošteva. Brez sodelovanja si ne predstavlja resnega družbenega dialoga, kaj šele tako celovitega in zahtevnega, kot je združevanje Evrope oziroma širjenje Evropske unije.«

Lepo je slišati, da v belem svetu tako visoko cenijo in tudi v resnici upoštevajo sindikalno gibanje. Pri nas menda ni prav tako. Vas to ovira?

»Tudi pri nas bo moralo biti tako, tudi prej; če hočemo v Evropo, pa še poseb!

Tripartitni sistem je del evropskega sistema in ena temeljnih predpostavk razvoja. Brez njega sodelovanje ne bo možno.

Evropa pričakuje, da bo tripartitni sistem enakopravnih socialnih partnerjev prevladal tudi v državah, ki se skušajo pridružiti Evropski uniji.«

Pričakovanja so eno...

»...In vsi skupaj se bomo morali zelo potruditi, da se bodo izpolnila! Saj poznate

tisti slavni, obsežni evropski vprašalnik, ki so ga morale izpolniti države kandidatke?!

Pri sestavljanju odgovorov nanj naj bi sodelovali tudi sindikati, pa so to, vsaj vsebinsko, dosegli le na Madžarskem. Poljski sindikati so sodelovali formalno, bolj kot fasada. Slovenija je to priložnost žal zamudila. Gotovo ne po krivdi sindikatov.«

Prav pri takšnih stvareh bi pričakovali, da bo Evropa, predvsem Evropska konfederacija sindikatov, pomagala...

»Saj to je ena njenih temeljnih vlog. Sindikatom v državah kandidatkah skuša pomagati z informacijami, s seznanjanjem z metodami, sistemi, razmerami in pogoji delovanja v Evropski uniji. Obveščanje, osveščanje, izobraževanje in usposabljanje je med pomembnimi cilji te združbe in med najpomembnejšimi prednostmi, ki jih lahko izkoristimo mi.«

Konkretno to pomeni?

»Evropska konfederacija sindikatov takšne projekte integracije že uresničuje v šestih državah kandidatkah, ki sem jih omenjala v uvodu. V teh državah so tudi že ustanovili stalne sindikalne odbore za integracijo. Delujejo na nacionalnih ravneh in so sestavljeni iz vseh sindikalnih central posameznih držav. Le sindikalne zveze so namreč lahko članice Evropske konfederacije sindikatov in vsaka država torej lahko postavi le en sindikalni integracijski odbor.«

Katerega osnovno poslanstvo je?

»Cilj takšnega odbora je organizirati vse sindikalne centrale na nacionalni ravni, jim posredovati vse potrebne informacije in stike za odločitev o vključevanju v Evropsko unijo.«

Vi ste za zdaj torej predhodnica takšnega odbora?

»Približno tako. Kot država Slovenija smo tudi njeni sindikati v evropski čakalnici. Vse informacije, ki jih omenjam, pa lahko čakalno dobo skrajšajo oziroma olajšajo odločitve.

Vidimo, da tudi v drugih državah kandidatkah, kjer projekt formalno še ni stekel, že tkejo vezi in sodelujejo, kjer je le mogoče. In tako se tudi mi pripravljamo in vključujemo v informacijske tokove Evropske konfederacije sindikatov in v njene oblike izobraževanja. To gre na njihove stroške, nam pa pomembno odpira številna vrata. Spoznavamo evropske dokumente, principe delovanja tako Evropske unije kot Evropske konfederacije sindikatov, že na tej stopnji smo navezali mnogo stikov in dobili precej zaveznikov, tudi prijateljev.«

Pisma, ki to dokazujejo, smo že objavili tudi v Delavski enotnosti. Upamo, da jih bomo lahko vse več. Hvala za pogovor.

Ciril Brajer

Maribor, 11. 11. ob 11. uri

Na Trgu svobode v Mariboru se je kot vsako leto tudi letos 11. 11. točno ob 11. uri začelo tradicionalno štajersko martinovanje, ki je privabilo več kot 10.000 ljudi. Prireditev je vrhunec dosegla sredi popoldneva, ko so krstili mlado vino in nazdravili najlepšim »Martinovim goskam«. Zabava je nato kajpak trajala pozno v noč...

Mariborski Trg svobode je večnamenska mestna površina. Na njem Mariborčani tudi stavkajo, silvestrujejo, protestirajo, zborujejo... V času opozorilne stavke 24. oktobra so na tem mestu protestirali proti odpovedi kolektivnih pogodb in krčenju delavskih pravic. Na martinovo so se temperamentni Štajerci tu »krepko« poveselili. Na istem prostoru bodo z enako vnemo stavkali, če jim bodo novi oblastniki ali delodajalci spet kakšno »zagodli«... (T. K.; foto: Dragiša Modrinjak)

Delavci in sindikat Gorenja za slovenjgraško bolnišnico

V akcijo zbiranja prostovoljnih prispevkov za nakup mamografa za potrebe slovenjgraške bolnišnice so se uspešno vključili tudi zaposleni v poslovnem sistemu Gorenje: za ta namen so zbrali več kot 800.000 tolarjev!

K zbiranju so zaposlene najprej povabili v tedenskem informatorju Črno na belem in Gorenjevem časopisu Pika na G. Tako so v uredništvu informatorja najprej zbrali 33.100 tolarjev pomoči, nato pa preko organizirane akcije sindikata SKEI Gorenje še 605.050 tolarjev, ki so jih prispevali delavci Gorenja. Poleg teh prispevkov zaposlenih v Gospodinjskih aparatih (kar 109.450 tolarjev so prispevali zaposleni v programu Kuhalni aparati!) in drugih Gorenjevih družbah v Velenju so 167.000 tolarjev pomoči namenili še iz sredstev zbrane članarine sindikalnih podružnic SKEI, konference in sklada vzajemnosti in solidarnosti poslovnega sistema. Skupno so torej za nakup mamografa in dodatne opreme za Splošno bolnišnico Slovenj Gradec prispevali 810.150 tolarjev!

»Delavke in delavci Gorenja smo ponovno dokazali, da nimamo veliko, vendar pa tudi ne tako malo, da ne bi prispevali nekaj za solidarno, humano pomoč,« je povedala sekretarka SKEI Gorenje Jožica Hercog. »Prepričana sem, da je akcija preko našega sindikata uspešno sklenjena, zato velja zahvala vsem darovalcem in sindikalnim zaupnikom, ki so pomagali pri zbiranju prostovoljnih prispevkov v naših sindikalnih podružnicah, obratih, oddelkih in službah poslovnega sistema Gorenje.«

Hinko Jerčič

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije organizira izobraževalni seminar

KAKO SKLEPAMO PARTICIPACIJSKI DOGOVOR IN REŠUJEMO SPORE MED SVETOM DELAVCEV IN DELODAJALCEM

Cilj izobraževalnega seminarja je teoretična, predvsem pa praktična usposobitev članov svetov delavcev in sindikalnih zaupnikov za sklepanje participacijskih dogovorov med svetom delavcev in delodajalcem. Na seminarju bodo predstavljeni tudi način reševanja sporov med svetom delavcev in delodajalci, vloga sveta delavcev pri postopku reševanja presežkov delavcev in način pogajanj o participacijskem dogovoru.

Seminarja se lahko udeležijo člani sindikatov, ki so združeni v Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije.

Čas: 25. 11. in 26. 11. 1996
Kraj: Sindikalni izobraževalni center Radovljica, Gradnikova 1

VSEBINA:

Ponedeljek, 25. novembra 1996
od 9.00 do 12.30 ure:

Tema I:
VSEBINSKA PRIPRAVA OSNUTKA PARTICIPACIJSKEGA DOGOVORA

Predavatelj: mag. Mato Gostiša, *ŠCID »Studio participatis«*
od 12.30 do 14.00: ODMOR

od 14.00 do 15.45 ure:

Tema II:
REŠEVANJE SPOROV MED SVETOM DELAVCEV IN DELODAJALCEM

Predavatelj: dr. Zvone Vodovnik, *direktor Inštituta za delo pri Pravni fakulteti v Ljubljani*
od 15.45 do 16.00: ODMOR

od 16.00 do 17.00 ure:

Tema III:
SVET DELAVCEV IN POSTOPEK REŠEVANJA PRESEŽKOV DELAVCEV

Predavatelj: Gregor Miklič, *pravnik, član predsedstva Sveta ZSSS*

Torek, 26. novembra 1996
od 9.00 do 13.00 ure:

Tema IV:
KAKO SE POGAJAMO O PARTICIPACIJSKEM DOGOVORU

a) Konkretna navodila za vodenje pogajanj
b) Simulacija pogajanj ("case pogajanja")
c) Analiza vsebine doslej sprejetih participacijskih dogovorov v Sloveniji

Predavatelj: dr. Bogdan Kavčič, *konzultant za upravljanje človeškega dejavnika pri ITEO - Inštitutu za trženje, ekonomiko in organizacijo iz Ljubljane*
od 13.00 do 13.15: ODMOR

od 13.15 do 14.00 ure:

SPLOŠNA RAZPRAVA IN SKLEPNE UGOTOVITVE TER PRIPOROČILA

Metode dela: predavanja, razprave, igranje vlog, delavnica

Prijave za seminar na izpolnjeni prijavnici pošljite na naslov: Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, Dalmatinova 4, Ljubljana, najkasneje do 18. novembra 1996.

Seminar bomo izvedli, če bo najmanj 20 prijav. Če bo prijav več, bomo preostale prijavljene uvrstili na naslednji seminar.

Kotizacija za seminar, ki vključuje tudi strokovno gradivo, znaša 20.000 SIT za posameznega udeleženca. Prijavnici za seminar je treba priložiti tudi potrdilo o plačani kotizaciji (kopijo virmana).

Kotizacijo nakažite na ŽR Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, št. 50101-678-47511. Na virmanu pod namen nakazila pripišite »Seminar V, sklic na številko 10«.

Za udeležence, ki želijo biti nastanjeni v SIC Radovljica, je treba to navesti v ustrezni rubriki na prijavnici.

Stroški bivanja in prehrane se poravnajo v SIC (polni penzion v dvopostelji sobi je 5.000 SIT).

Dodatna pojasnila v zvezi s tem seminarjem dobite pri Vandi Rešeta, telefon 061/316-489, in pri Klari Šimic, telefon 061/13-10-156.

Vanda Rešeta,
vodja izobraževanja pri Svetu ZSSS

Prijavnica za izobraževalni seminar
KAKO SKLEPAMO PARTICIPACIJSKI DOGOVOR IN REŠUJEMO SPORE MED SVETOM DELAVCEV IN DELODAJALCEM
(25. in 26. novembra 1996)

Ime in priimek: .....

Datum rojstva: .....

Izobrazba: .....

Naslov doma: .....

Zaposlitev: naziv in naslov družbe: .....

- delovno mesto: .....

Član sindikata dejavnosti Slovenije: .....

Član sveta delavcev: DA NE

Telefonska številka: - doma: .....

- v službi: .....

OPOMBA: Med seminarjem bo udeleženec nastanjen v SIC Radovljica *(obkrožite)*: DA NE

V ....., Žig in podpis odgovorne osebe:

dne .....

Delodajalci obtožujejo sindikate, da bojkotirajo pogajanja o prenovi kolektivne pogodbe

ALI SINDIKATOM RES USTREZA KAOS?

»To tiskovno konferenco smo sklicali v upanju, da vam bomo končno postregli s spodbudnimi informacijami o začetku pogajanj med delodajalsko in delojemalsko stranjo,« je začel torkovo tiskovno konferenco predstavnikov delodajalcev Valter Drozg, predsednik ekonomsko-socialnega sveta in vodja delodajalske pogajalske skupine. »Vendar moramo ugotoviti, da delojemalska stran ne sprejema naših pobud in ponudb. Ne moremo se znebiti vtisa, da se sindikati enostavno nočejo pričeti pogajati, ker jim ustreza stanje, v katerem lahko nastopajo z grožnjami in obljubljajo kaotično stanje.«

Delodajalci so sindikate povabili k pogajanjem o novi splošni kolektivni pogodbi ta torek, 12. novembra. Sindikati so jim posamično odgovarjali, da se sestanka ne bodo udeležili, ker bodo v istem času usklajevali svoja stališča do spremembe kolektivnih pogodb. Ta sestanek, kjer so jih usklajevali, je res bil, rezultat pa je skupna ponudba sindikatov delodajalcem, naj se prično pogajanja o morebitnih spremembah veljavne kolektivne pogodbe.

Toda delodajalci so pohiteli s tiskovno konferenco, na kateri so ostro kritizirali odnos sindikatov do njihovih predlogov o sklenitvi nove splošne kolektivne pogodbe. Obenem so jih povabili na nov začetek pogajanj, prihodnji torek. Ker pa so stališča enih in drugih še vedno daleč vsaksebi, je vprašanje, ali bo do pogajanj prišlo že tako hitro.

Delodajalcem tako ni preostalo drugega kot ponovno prepričevanje javnosti, kako pravilno je njihovo ravnanje in kako upravičene so njihove pobude, kar hkrati pomeni, da zelo narobe ravnajo sindikati.

Drozg je med drugim omenil, da so delodajalci (s tem skupnim nazivom označujemo Gospodarsko zbornico, Združenje delodajalcev Slovenije, Obrtno zbornico, Združenje delodajalcev Ogistta) sprejeli dve od treh zahtev sindikatov in da so voljo za pogajanja izrazili s podpisom aneksa k splošni kolektivni pogodbi (predlagal ga je ekonomsko-socialni svet), v katerem so pristali na podaljšanje veljavnosti sedanje splošne kolektivne pogodbe do konca marca prihodnjega leta.

Odklonil pa je predlog sindikatov, naj bi delodajalci začeli postopek pomirjanja po 51. členu splošne kolektivne pogodbe. Delodajalci so prepričani, da za ta postopek ni nobenega vzroka, saj je namenjen urejanju težav med pogajanji, ta pa se po njihovem sploh še niso začela. Drozg je sindikatom še očital, da niso oblikovali strokovne skupine, pa tudi, da namenoma zavlačujejo pogajanja ter na kratko ponovil glavne razloge, ki delodajalce vodijo k zamenjavi sedanje kolektivne pogodbe z novo. Omenjamo dva: prenovljena splošna kolektivna pogodba naj bi omogočila preživetje, torej ohranitev delovnih mest, tudi tistim podjetjem, ki so v težavah. Za dobre firme pa izpolnjevanje obveznosti iz kolektivnih pogodb in socialnega sporazuma nikoli ni bilo problem, dajala so celo mnogo več. Drugi argument pa je, da je bila kolektivna pogodba pripravljena še v samoupravnem sistemu, bivša sindikalna lista se je enostavna prelila v kolektivno pogodbo. Večina teh pravic ne izvira iz rezultatov dela in tega tržno gospodarstvo ne priznava. SKP je torej treba očistiti, preostalo pa naj bo predmet pogajanj, ali sodi v socialni sporazum ali v plačo ali pa se ukine.

Predsednik zbornice Jožko Čuk je poudaril, da nekateri namesto k pogajanjem, usklajevanju, strokovnim analizam, simulacijam različnih rešitev pozivajo k bojkotu, splošni stavki in splošnemu družbenemu neredu. To seveda ni sodobno socialno partnerstvo, temveč anarhija in oživljanje časov razrednega boja, je menil.

Jožko Čuk: Namesto k pogajanjem nekateri pozivajo k bojkotu, splošni stavki in splošnemu družbenemu neredu. To seveda ni socialno partnerstvo, temveč anarhija in oživljanje časov razrednega boja.

Moti ga tudi, da so se sindikati lotili kritike previsokih menedžerskih plač in kritiziranja menedžerjev in podjetnikov nasploh. Trdi, da je razmerje med plačami po individualnih pogodbah in kolektivni pogodbi 3,8 proti 1; za 600 menedžerjev, ki so prejemali višje plače od zakonsko dovoljenih 740.000 tolarjev pa meni, da delajo povečini v izjemno uspešnih podjetjih.

Čuk je kajpak – saj je predsednik gospodarske zbornice – okrcal tudi vlado in druge porabnike javnih financ za slab odziv na pobude iz gospodarstva o varčevanju in ustreznejših pogojih gospodarjenja.

»Bil je čas martinovanja in je čas streznitve,« je Čuk ocenil obdobje pred volitvami, ko pozornost ni bila usmerjena h gospodarskim vprašanjem, ter nakazal nujne poteze po njih. »Zato so nujne spremembe: spremembe splošne kolektivne pogodbe, zakonodaje; programi varčevanja, znižanje javne porabe, racionalizacija javnega sektorja in dvig kakovosti dela. S tem bo šele dana možnost, da gospodarstvo odpravi svojo temeljno slabost, premajhno dodano vrednost in premajhno učinkovitost. Spreminjati je treba začeti takoj, ne le splošno kolektivno pogodbo, pač pa tudi gospodarski program.«

B. R.

V Ljubljani navdušuje pohištveni sejem

OBE PLATI LEPOTE

Med sejemskimi prireditvami so pohištveni sejmi vedno zbujali veliko zanimanja občanov. Tudi zdajšnji na Gospodarskem razstavišču ni izjema, še posebej zato, ker je na njem moč primerjati stvaritve domače in tuje pohištvene industrije. Na njem neposredno razstavlja preko 260 razstavljalcev iz Slovenije in bližnjih držav ter tudi daljne Indije, slovenska podjetja pa zastopajo še 75 drugih tujih proizvajalcev. Izdelovalcem pohištva so podelili nekaj zlatih plaket in diplom za najboljše stvaritve: za najboljše slovensko pohištvo, za najboljši dizajn pohištva, za najboljše nove, trgu še neznane izdelke itd.

Vse izdelke, ki jih občudujemo na sejmu in izmed katerih jih je nekaj bilo nagrajenih za kakovost, so izdelali ljudje v tovarnah. Lepota izdelkov je prekrila znoj njihovih izdelovalcev, pogoje dela in plačilo za delo. O tej drugi strani smo se pogovarjali s sekretarjem sindikata lesarstva Marjanom Ferčcem.

»Lesna industrija Slovenije je po razpadu Jugoslavije plačala svoj delež stroškov za preusmerjanje na druge trge in za prestrukturiranje proizvodnje,« je dejal. »Še leta 1989 je bilo v njej zaposlenih 37.000 delavcev, danes jih je le še 20.500. Do leta 1993 jih je izgubila kar 10.000, potem pa se je upadanje umirilo. Na leto smo izgubili le še kakih 500 delovnih mest. Ker je ta dejavnost pretežno izvozno usmerjena, posamezna podjetja izvažajo polovico, nekatera pa vse izdelke, in ker je povrhu še delovno intenzivna, razmere na tujih trgih zelo močno vplivajo na njeno uspešnost. Zaradi tečaja tolarja izgublja po 80 milijonov dolarjev dohodka letno ali dve do tri bruto plače na zaposlenega. Nekatera podjetja so na tujem uveljavila tudi svojo blagovno znamko in s tem dosegla višjo ceno za svoje izdelke. Toda to drago plačajo: neprestano morajo skrbeti za povečevanje kakovosti svojih izdelkov in za hkratno zmanjševanje poslovnih stroškov. Tako višje tržne cene nimajo pravega učinka, denimo na plače zaposlenih. Nasploh delavci te dejavnosti plačujejo prestrukturiranje in prodajo na svetovnem trgu z več kot za petino nižjimi plačami od povprečja v industriji. Tudi pri izpolnjevanju določil kolektivne pogodbe so marsikje težave.«

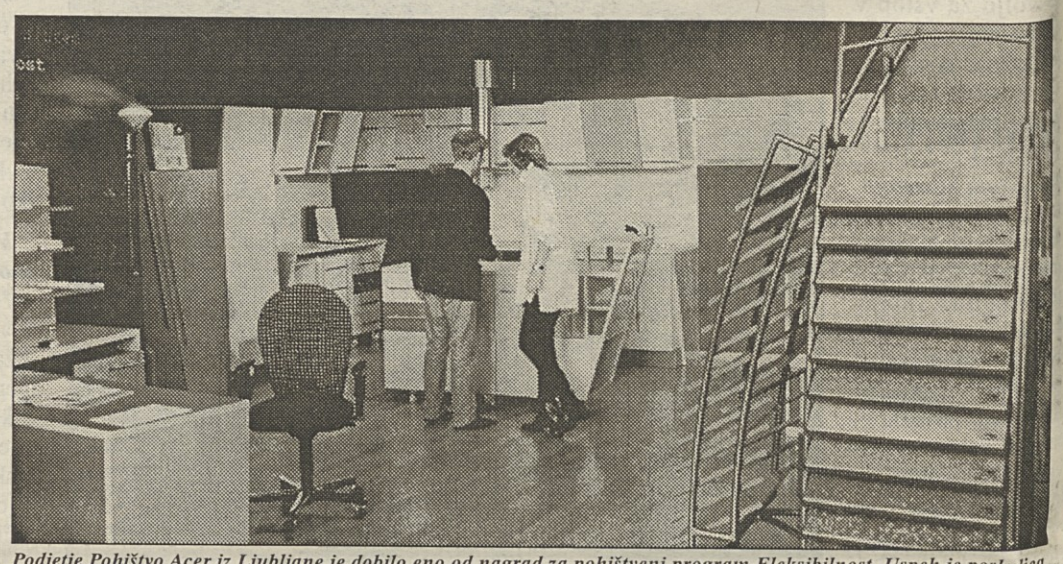

Podjetje Pohištvo Acer iz Ljubljane je dobilo eno od nagrad za pohištveni program Fleksibilnost. Uspeh je posledica trdega dela v proizvodnji in razvoju, slediti mu mora tudi uspešno trženje.

Dosedanja družbena podjetja iz te dejavnosti tare tudi počasna privatizacija. Imajo veliko premoženja, katerega velik del je rezerviran za denacionalizacijske upravičence. Zaradi počasnega vračanja premoženja se je doslej olastninilo zelo malo podjetij iz lesne dejavnosti.

B. R.

Strah razjeda tudi duše šefov (6.)

Z VARČEVANJEM DO VEČJE UČINKOVITOSTI

Piše: Rudi Kropivnik

Predvolilni čas je za nami. Delojemalci so lahko zadovoljni, ker so vse politične stranke podprle njihova stališča v zvezi z odpovedjo SKP. Koliko so to mislili resno, koliko je bil to le predvolilni golaž, se bo pokazalo kmalu. V predvolilnih razpravah je motilo le to, da so o pravem problemu v zvezi z odpovedjo SKP, to je o konkurenčni sposobnosti slovenskega gospodarstva, bolj malo razpravljali. Toda če ne bomo uspeli ustrezno rešiti prav problema konkurenčne sposobnosti, sploh ne bo več v moči delodajalcev in delojemalcev, da bi se dogovarjali o višini osebnih prejemkov v okviru SKP.

Zgledovati se bomo morali po višini osebnih prejemkov naših najhujših konkurentov, to so pa podjetja bivšega socialističnega tabora in podjetja v deželah Daljnega vzhoda. Tolažilno za nas je lahko le to, da osebni prejemki rastejo tudi v teh deželah, vendar bodo tudi pri nas rasli le z ravni, na katero skušajo osebne prejemke spraviti delodajalci z odpovedjo SKP. Z veliko verjetnostjo pa lahko trdim, da bodo delodajalci, če jim uspe ta poizkus izboljševanja konkurenčne sposobnosti, svoje probleme reševali na enak način tudi v prihodnje. Na to se pa ne smejo navaditi, ker to ne more biti perspektiva slovenskega gospodarstva in družbe, namreč siromašenje velike večine prebivalstva.

Poizkus znižati osebne prejemke zaposlenih je seveda oblika varčevanja, ki bi jo delodajalci radi uvedli v svoja podjetja. Toda to je samo ena od možnih oblik varčevanja, za menedžerje resda zelo enostavna in dosegljiva brez posebnega napora. Varčevanje je možno še na mnogih drugih področjih in tudi tam se dajo doseči lepi finančni rezultati, vendar je potrebno v to vložiti veliko dela in intelektualnega napora. Žal pri nas še vedno prevladuje prepričanje, da je bilo v zvezi s tem že vse napravljeno, tisto kar bi se pa morebiti še dalo prihraniti, je drobiž. Tisti, ki to trdijo, pozabljajo na slovenski pregovor: Zrno na zrno pogača, kamen na kamen palača. Za varčevanje v glavnem ni potrebno angažirati dodatnih sredstev, hitro pa daje rezultate, hitreje kot je na primer razvijanje novega proizvoda in njegov plasma na trgu.

Več o varčevanju v podjetjih kdaj drugič. Sedaj bi se raje posvetil novoizvoljeni državni oblasti, ker so še sveže obljube in simpatije do delojemalcev, ki so jih politiki izrekali v svojih predvolilnih nastopih. Od novih in nanovo izvoljenih poslancev ne pričakujem, da bodo razpravljali o problemih SKP, pač pa o tem, kaj vse je potrebno napraviti, da bi bilo gospodarstvo čim manj obremenjeno z dajatvami, kaj vse je še potrebno napraviti, da bi se zmanjšala administracija v podjetjih za potrebe države, kako bi se lahko poenostavili in s tem pocenili nekateri postopki pred državnimi uradi, kako bi za porabljeni državni denar dosegli za državo in njene prebivalce večje koristi, kot so jih doslej, oziroma kako bi za enake koristi porabili manj državnega denarja. Da bi volilci novemu parlamentu verjeli, da misli res delovati v korist države in prebivalcev, bi moral najprej zase sprejeti pravila racionalnega ravnanja z državnim denarjem. Ni mogoče pozabiti, da so takoj po osamosvojitvi najprej v parlamentu pozabili, kaj si lahko privoščimo glede na našo gospodarsko moč. Najprej so si poslanci uredili svoje osebne prejemke in druge ugodnosti po zgledu razvite Evrope, potem so jim sledili menedžerji in za njimi še vsi drugi, kakor je komu uspelo. Seveda vsaka od teh poklicnih skupin poudarja svoj pomen za slovensko družbo in svoje posebne delovne napore.

Nikomur ne oporekam, da nima prav, vendar ne kaže spregledati, da vsi dobivamo iz iste vreče, ki je tako velika, kot je razvito slovensko gospodarstvo. Če kdo iz te vreče pobira preveč, bo za drugega ostalo premalo. Dejstvo je, da smo postali predragi. Zanimivo pa je, da se v javnosti poizkuša ustvariti vtis, kot da problem niso tisti, ki imajo visoke osebne prejemke in druge ugodnosti, ker jih po številu ni veliko, ampak tisti z nizkimi prejemki, ker so v veliki večini. V programe varčevanja bi pač morali zajeti vse.

Poslanci v novem mandatu bi se lahko odrekli modernizacijam v skupščinski stavbi, z izjemo modernizacije tiste tehnike, ki je nujna za njihovo nemoteno delovanje. Lahko bi se praviloma odrekli različnim preiskovalnim komisijam, ki doslej niso dale rezultatov in so le zapravljale državni denar, ter raziskovanje določenih problemov naložili pristojnim strokovnim institucijam. Tudi sicer bi se lahko obnašali malo bolj racionalno in manj »politično«. To zadnje je verjetno prehuda zahteva, ker bi bil s tem slovenski narod prikrajšan za zabavo; čeprav gre tovrstna zabava mnogim na živce, pa še draga je. Resno bi morali razpravljati tudi o predlogih o vsaj delni deprofesionalizaciji parlamenta, ki jih je bilo slišati.

Ob osamosvojitvi so nam obljubljali cenejšo državo, vendar so politiki obljubo požrli. Podatki kažejo, da so javnofinančni odhodki leta 1991 obsegali 41,1% BDP, letos pa bodo predvidoma 45,3%. To je velika podražitev! Zato je moralna dolžnost države začeti veliko dosledneje varčevati, kot je doslej. Parlament ima pri tem nepogrešljivo vlogo. Poslanci bi se morali do državnega denarja obnašati kot dobri gospodarji, ne pa se zanimati le za tista vprašanja, kjer lahko pričakujejo pridobitev kakšnih političnih točk. Zato bi morali državni upravi natančneje gledati pod prste, kaj dela. Kaže, da niso sposobni izdati niti profesionalno napisane odločbe, da ne bi prišlo do zapletov in višjih stroškov delovanja uprave, denimo pri premestitvah ali razrešitvah, pri dodeljevanju pisarniških prostorov in podobno. Morali bi odpraviti prakso, da denimo novi minister za notranje zadeve, vselej, ko pride, upokoji dotedanjo vodilno ekipo, čeprav so še mladi in za delo sposobni. Za državo je to trojna škoda: plačevati mora pokojnine, iz legalnega aktivnega življenja je izločila za delo še sposobne ljudi, in ker so še polni življenja, se pač ukvarjajo s sivo ekonomijo, od katere država ne pobira davkov. Siva ekonomija ne povzroča samo zmanjšanega prihodka državi (po oceni Obrtne zbornice Slovenije 240 do 350 milijard tolarjev letno), ampak pomeni tudi nelojalno konkurenco obrtnikom in podjetnikom, ki svoje delo opravljajo legalno. Novi poslanci bi se morali čimpreje seznaniti s tem, kako uspešno davkarija preganja utaje davkov in kdaj bodo začeli ugotavljati izvor premoženja tistih, ki legalno nimajo takšnih prihodkov, da bi toliko trošili, kot trošijo.

Država veselo ustanavlja institucije, pri tem se pa premalo vpraša ali jih res nujno potrebujemo ali ne in ali bodo koristi od njih večje, kot bodo stroški za njihovo delovanje. Pri tem se nekatere nove institucije po delokrogu prekrivajo z že obstoječimi, denimo Uprava za varstvo potrošnikov. Pozdraviti je treba delovanje računskega sodišča. Vendar je doslej ugotavljalo le porabo, ki ni bila v skladu s predpisi, pomembneje pa bi bilo ugotoviti racionalnost porabljenih sredstev, ali so bili s porabljenimi sredstvi doseženi zastavljeni cilji. Da bi bilo to v prihodnje res možno, bo na vladni ravni potrebno sprejeti ukrepe za izboljšanje opredeljevanja ciljev, ki jih morajo doseči porabniki proračuskih sredstev, kriterije za merjenje obsega opravljenega dela in podobno. Ti so namreč nepogrešljiv sestavni del ukrepov za povečanje učinkovitosti. Seveda enaka načela veljajo tudi za državna podjetja. Nemogoče je, da vlada zahteva od določenega državnega podjetja program varčevalnih ukrepov šele takrat, ko se pred vlado pojavi z zahtevkom za povečanje cen ali povečanje dotacije. Sprašujem se, kaj v teh podjetjih delajo nadzorni odbori, ki so predstavniki države. Posebna oblika neracionalnosti trošenja državnega denarja je prepozno dana pomoč določenemu podjetju. V takih primerih je bil denar porabljen, problem pa je bil le delno rešen ali pa sploh ostal nerešen.

Seveda bi bilo o vsakem vladnem resorju možno dati pripombe. Omejim naj se le na enega tistih, ki porabi največ sredstev, to je ministrstvo za zunanje zadeve. Če se v zunanji politiki obnašamo preveč kot majhna država (brez kritičnega pogleda na EU in na stare meščanske demokracije, skoraj servilno, da se v evropske asociacije ponujamo brez potrebne pokončne drže in zavarovanja naših interesov), se po številu diplomatskih predstavništev v tujini in po načinu delovanja ministrstva za zunanje zadeve obnašamo kot velika država. Pred dvema letoma sem imel slučajno vpogled v dopis, ki je ambasadam naročal, kaj morajo vsebovati letna poročila. Ta dopis je bil skoraj enake vsebine kot tisti, ki ga je pred desetimi leti poslalo beograjsko ministrstvo za zunanje zadeve jugoslovanski ambasadi na Dunaju: prevladovala so politična vprašanja. Ob tem se spomnim pogovora s kanadskim veleposlanikom, tudi pred več kot desetimi leti, ko mi je pripovedoval o poslovilnem pozgovoru pri svojem predsedniku vlade. Ta mu je takrat dejal: »Dragi veleposlanik, 80 odstotkov tistega, kar so vam povedali na ministrstvih, pozabite in nadomestite z gospodarskimi vprašanji. V Jugoslaviji vas potrebujem predvsem kot predstavnika našega gospodarstva.«

Moram pa priznati, da so se vsi veleposlaniki, ki sem jih poznal, vedno več ukvarjali s tistim, s čimer so se radi ukvarjali, manj pa s tistim, kar so jim naročali. To se pravi, da je pravi problem izbira ljudi za veleposlanike, ki naj bi se ukvarjali predvsem z gospodarstvom, manj pa to, da uradniki na ministrstvu z zahtevanjem nemogočih poročil, sebi zagotavljajo delo. Pa še to: kot svetovno pomembna država kandidiramo za varnostni svet, naj stane, kolikor hoče, saj sta pred nami že bili nestalni članici Poljska in Češka, mi pa ja ne moremo biti slabši od njiju. Ob tem bi rad spomnil, da tisti, ki preveč posnema druge, nikoli ne more oblikovati lastne strategije razvoja; če pa nima lastne strategije, tudi nima velikega ugleda v svetu. Tudi o našem neizogibnem vključevanju v Nato bi se dalo kaj reči, predvsem je pa grdo od vlade, da nam ne pove, če sploh sama ve, koliko nas bo to stalo. Ob tem pa ne bom omenil, koliko majhnih držav so v preteklosti velike države pustile na cedilu, če je bilo to v njihovem interesu, in to kljub pogodbam o zavezništvu.

Varčevanje torej pomeni porabo denarja samo za tiste stvari, brez katerih ne moreš shajati. Če pa se že moraš spustiti v kak izdatek, moraš to napraviti tako, da za porabljeno vsoto dosežeš največjo možno korist. Resnica je, da je naša preteklost takšna, da nas ni naučila varčnega načina življenja. Za to sta krivi inflacija in sistemska nemožnost investiranja prihrankov v gospodarstvo. Sedaj sta oba poglavitna vzroka odpravljena, zato se moramo začeti drugače obnašati. Varčevanje je lažji način ustvarjanja premoženja, kot so drugi načini. Varčevanje pomeni manjše trošenje in s tem tudi ugodnejši odnos do okolja. Država bi nam lahko bila pri tem za zgled, v gospodarstvu se pa ne bi več mogli izgovarjati, češ naj tudi drugi varčujejo.

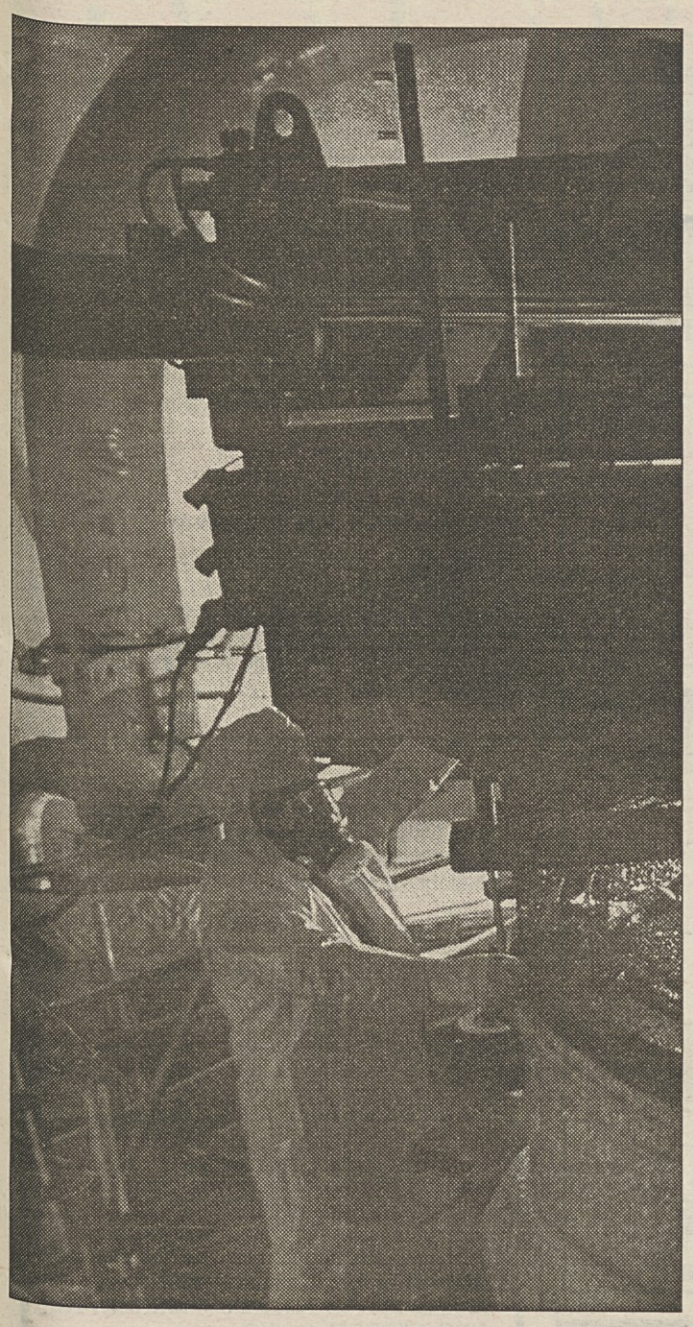

TEMNE PLATI DELA

Spremenjene družbene razmere so v zadnjih nekaj letih prinesle s seboj tudi poplavo kršenja pravic delavcev na področju delovnih razmerij in varnosti pri delu. »Delovne razmere in pravna varnost zaposlenih v Sloveniji se po zadnjih podatkih niti ne izboljšujejo niti ne slabšajo,« ocenjuje Borut Brezovar, glavni inšpektor dela. Ker smo najnižjo stopnjo pravne varnosti delavcev dosegli pred poldrugim letom, to praktično pomeni, da je vsakršna varnost slovenskih delavcev na delovnem mestu še vedno na psu.

Premiki se še največ kažejo v večjem obsegu dela inšpektorjev, saj se je ta v lanskem letu povečal za dobro tretjino. To so dosegli z nekoliko večjimi pristojnostmi, ki jih narekuje nov zakon o inšpekciji dela. Polovica inšpektorjev (35) se ukvarja s kršitvami delovnih razmerij, preostala polovica pa s kršitvami varnosti pri delu.

Tako je bilo leta 1994 prek 3.600, lani pa že skoraj 5.000 različnih vrst inšpekcijskih pregledov. Leta 1994 so izdali 215, lani pa že 850 odločb. Ovadb tožilcem je bilo pred dvema letoma 15, lani 50. Leta 1994 so prijavili 400 kršiteljev sodniku za prekrške, lani 900.

Kršenje predpisov

Po mnenju Boruta Brezovarja so motivi kršenja tovrstne zakonodaje predvsem ekonomske narave. Starejša podjetja kršijo predpise z izgovorom, da nimajo denarja, mlajša pa zato, da bi se hitreje premoženjsko okoristila. Gre za kršenje predpisov po dolgem in počez, tako da so delovna sodišča dobesedno zasuta z raznimi ovadbami. Delovni spori se vlečejo tudi po pet let, preden prideš na vrsto. Če ima delodajalec sposobnega advokata, pa še dlje.

Zakonodaja, ki ureja to področje, je neučinkovita, saj je narejena za drug čas in prostor. Čim prej bi morali spremeniti zakon o delovnih razmerjih. Neučinkovite so tudi kazni: najstrožja kazen za delodajalca je komaj 100.000 tolarjev. Inštrumentarij, ki bi prisilil delodajalca, da bi spoštoval zakon, je neprimeren za sedanje razmere. Zaradi gospodarske krize in visoke brezposelnosti delavci velikokrat privolijo v nekaj, čemur bi se morda pred leti še glasno upirali. Delavci, ki so kot tehnološki presežki prijavljeni na zavodu za zaposlovanje, vse pogosteje privolijo v tako imenovano delo na črno, da lahko preživijo. Nekateri ob tem dobivajo nadomestila z zavoda ali pa tudi ne, če se jim je čas že iztekel. Pri delu na črno delodajalec ne plačuje nobenih prispevkov. Če ga delavec slučajno prijavi, je to področje inšpektorjev dela. V primerih, ko delavci poleg rednega dela še »fušajo« popoldne, je pa to področje tržne inšpekcije. Razne kršitelje s teh področij odkrijejo le na podlagi prijav.

Država ne preganja niti dela na črno niti »fuša« oziroma sive ekonomije, saj ji to prinaša socialni mir. Ukrepa le v primerih, ko gre za hujše kršitve, ki jih prijavijo delavci sami.

Socialni mir

Najpogostejših pojavnih oblik nepravilnih in nezakonitih ravnanj delodajalcev je cel kup. Dogaja se, da delodajalci nimajo sklenjenih pogodb o zaposlitvi ali pogodb o delu z delavci, izplačila za delo dobijo na roko. Izhodiščne plače določajo v nasprotju s tarifnimi prilogami panožnih kolektivnih pogodb, zadržujejo delovne knjižnice, nezakonito izpeljujejo postopke presežnih delavcev, delavcev ne prijavijo v pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje itd.

Še slabše so razmere na področju varstva pri delu. Novopečene podjetnike v glavnem zanima le dobiček, ne pa varne in zdrave delovne razmere. Podobno se dogaja v zastareli industriji. Periodičnih pregledov objektov ni, izvajajo le nujna vzdrževalna dela, zastarelih stavb ne vzdržujejo in jih pustijo propadati. To se kaže predvsem v tekstilni industriji, gradbeništvu, železniškem prometu.

V posameznih dejavnostih so stroji izrabljeni, novih skorajda ni, delavci zaradi doseganja norm pogosto odstranjujejo zaščito na strojih. Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev in ljudi običajno tudi ne opravljajo periodičnih preiskav kemičnih in fizikalnih škodljivosti ter mikrokrime.

V posameznih primerih so inšpektorji ugotovili, da so stroji in oprema celo uvoženi, a jih v tujini ne uporabljajo več zaradi umazane proizvodnje in neustrezne tehnologije.

Zgodba zase so zdravstveni pregledi. Razen prvih pregledov delavcev ob sprejemu v delovno razmerje, zdravstvenih pregledov ni. Zdravstvenih ocen delovnih mest, ki bi služila zdravnikom medicine dela, tudi ni. Delavce običajno premeščajo na druga delovna mesta, da se prikrijejo zdravstvene okvare in sumi o poklicnih boleznih.

Razporeditev poškodb po panogah

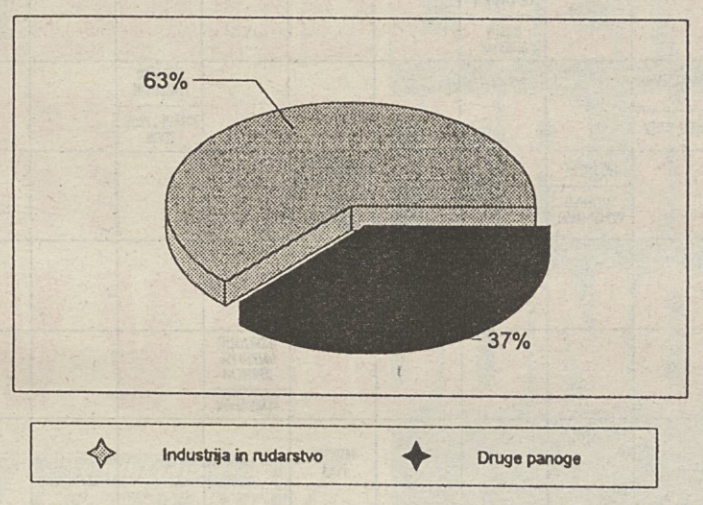

Razporeditev poškodb po delih telesa

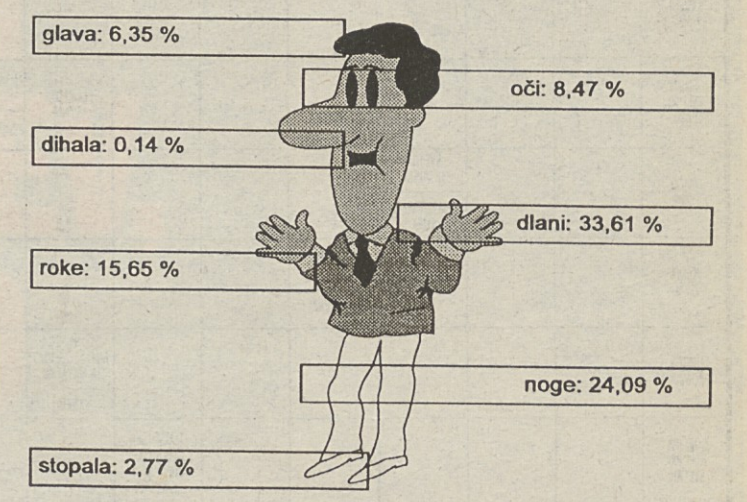

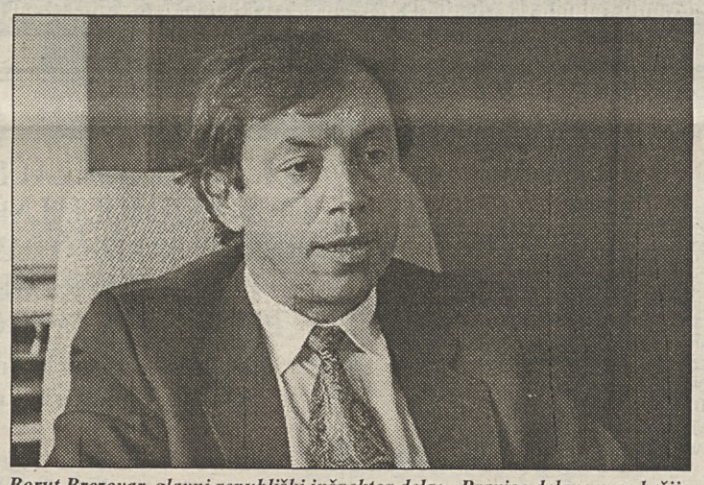

Borut Brezovar, glavni republiški inšpektor dela: »Pravice delavcev se kršijo podolgem in počez...«

Strožje kazni

Glavna ovira je tudi na tem področju zakonodaja. V veljavi je še vedno zakon iz leta 1986, ki temelji na družbeni lastnini. Tudi na tem področju so zaradi uvajanja zasebne lastnine nastale nove razmere, ki bi jih morali čimprej zakonsko urediti. Sodobno urejeno varstvo pri delu je vezano tudi na vstop Slovenije v Evropsko unijo, ki ima na tem področju zelo stroge standarde in merila.

Z varstvom pri delu so povezane tudi poškodbe pri delu. Teh je zadnja leta manj, a ne zaradi boljših delovnih razmer, ampak predvsem zaradi zmanjševanja zaposlenosti. Lani je bilo sicer v Sloveniji 28.776 poškodb pri delu, leto poprej pa 26.121. Raziskali so okrog 300 težjih poškodb, 18 smrtnih, 6 kolektivnih.

Kot je opozoril Borut Brezovar, bi kazalo tudi na področju varstva pri delu uvesti strožje kazni. Te bi morale biti večje od ekonomskih koristi. Najprej bi kazalo posodobiti vso potrebno zakonodajo, okrepiti inšpekcijo dela, povečati njene pristojnosti in inšpektorje, ki so zdaj slabo plačani, ustrezno nagrajevati.

Marija Frančeškin

SLOVENCI IMAMO KRAJŠE ŽIVLJENJE

Medtem ko smo v sedemdesetih letih po podaljševanju življenja sledili razvitim državam, se je v osemdesetih to gibanje zaustavilo, še zlasti pri moških. V zadnjih desetih letih se jim je življenje podaljšalo samo za 2,1 leta. Tako zdaj prebivalci Slovenije zaostajamo za državami zahodne Evrope od 1,6 do 4,4 leta pri moških in od 1,1 do 3,1 leta pri ženskah.

Kljub slabim rezultatom na področju pričakovanega trajanja življenja pa smo v Sloveniji dosegli razmeroma velike uspehe pri preprečevanju umrljivosti dojenčkov in mater ob porodu, čeprav tudi pri tem zaostajamo za zahodnimi državami.

Glavni vzroki umrljivosti so pri nas podobni kot v državah zahodne Evrope: na prvih treh mestih so bolezni srca in ožilja, rak in poškodbe. Ta vrstni red velja tako za moške kot za ženske, čeprav je delež bolezni obtočil med ženskami večji kot med moškimi. Pri mlajših moških in ženskah, starih od 20 do 64 let, je vrstni red prvih dveh vzrokov smrti zamenjan, tako da je rak najpogostejši vzrok smrti pri obeh spolih.

V Sloveniji največ ljudi umre zaradi bolezni srca in ožilja, ki prizadevajo predvsem starejše prebivalstvo. Število raste. Na leto zboli za rakom nad 7.200 ljudi, najpogosteje na pljučih, koži, dojkah, v ustih, žrelu in grlu, na debelem črevesu, danki, prostati in materničnem vratu. Zaradi podaljševanja življenjske dobe lahko pričakujemo, da se bo predvsem povojna generacija v prihodnjem tisočletju spopadla z velikim obsegom te nevarne bolezni.

Poškodbe nastajajo najpogosteje pri prometnih nesrečah. Ceste nam pobirajo velikanski krvni davek, ljudi v njihovi najustvarjalnejši dobi. Pri moških, starih od 20 do 64 let, so med vzroki za smrt na prvem mestu poškodbe. Vzroki zgodnje umrljivosti pri moških so poleg tega še bolezni obtočil, rak na pljučih, alkoholne okvare jeter ter samomori, pri ženskah pa poleg poškodb rak na dojki in rak na materničnem vratu (oboje v večjem odstotku kot v zahodni Evropi).

Nesreče in nasilne smrti najpogosteje prizadenejo otroke in ljudi, ki so v največjem življenjskem zagonu. Te smrti so za nas Slovence še posebej tragične zato, ker nas je malo in ker se nas v zadnjem času vse manj rodi. Pa tudi sicer se v vseh tovrstnih primerjavah z zahodno Evropo slabše odrežemo, saj je pri nas nasilnih smrti, s samomori vred, več kot v drugih deželah.

Druge pomembne skupine bolezni in stanja, ki močno ogrožajo prebivalce Slovenije, so: bolezni dihal (visoka stopnja hospitalizacije in veliko število obiskov v osnovni zdravstveni dejavnosti), bolezni kosti in gibal (najpomembnejši vzrok za odsotnost z dela) ter bolezni prebavil (visoka stopnja hospitalizacije in umrljivosti). Po podatkih sodeč so najbolj ogroženi moški.

Do zdravstvenih razlik pa ne prihaja samo med spoloma. Morda še večje, a bolj prikrite so socialne razlike, povezane z družbeno gospodarskim položajem. Ob hitrih družbenih spremembah in vpeljevanju tržnega gospodarstva v Sloveniji naglo pada standard povprečnih ljudi. To bo gotovo vplivalo tudi na njihovo zdravje.

M. F.

ZA NOVO

PEDIATRIČNA KLINIKA Ljubljana

OTROCI JO POTREBUJEMO!

PRISPEVAJTE PO SVOJIH MOČEH!

ŽIRO RAČUN: 50101-654-41037.

HVALA.

OBJAVE O PRISPEVKIH PREBERITE V REVIJI OTROK IN DRUŽINA.

DROBTINE

Pravice pacientov

Glavni namen dvodnevnega mednarodnega seminarja o pravicah in odgovornostih pacienta, ki se je pravkar končal na Bledu, je bil spodbuditi slovenske paciente, da bi tudi sami dajali pobude za zboljšanje svojega položaja, ne pa čakali le na državo. Dozdaj je bilo namreč zastopanje interesov pacientov neučinkovito. Tovrstna znanja bi bilo koristnoo vnesti že v sistem osnovnega izobraževanja. Hkrati bi bilo potrebno sodelovati tudi z zdravniško zbornico in zdravnike poučiti o pravicah in odgovornostih pacientov ter doseči, da bi spremenili odnos do pacientov.

Za zgled bi nam bila lahko Danska, kjer so na tem področju že tako daleč, da načrtujejo, da bi imela vsaka javna bolnišnica svojega ombudsmana, svetovalca za pravice pacientov.

Nadomestila za brezposelnost

V Sloveniji centri za socialno delo izplačujejo denarne dodatke približno 30.000 prejemnikom. Med njimi jih je kar 43 odstotkov starih do 26 let in neporočenih. To pomeni, da so prejemniki denarnih dodatkov pretežno mlada in zdrava delovna sila, ki je tudi eden izmed glavnih virov črne delovne sile. Med vsemi prejemniki denarnega dodatka je kar osem odstotkov takšnih, ki prvič iščejo zaposlitev. Pretežna večina mladih je nekvalificirana, zato bi jih kazalo čimprej dodatno izobraziti in usposobiti za kakšna dela.

Četrtina študentov s štipendijo

V šolskem letu 1994/95 je prejemalo državne štipendije blizu 40.000 dijakov in 13.000 študentov, kar je približno četrtina vseh študentov. Tako pravica do štipendije kot tudi njena višina sta vezani na zajamčeno plačo, ki pa v primerjavi z življenjskimi stroški in povprečno plačo v gospodarstvu vse bolj zaostaja. Višina štipendije je odvisna predvsem od družinskega socialnega stanja, kraja prebivanja in šolskega uspeha. Štipendija pokriva le kakšnih 38 odstotkov življenjskih stroškov.

Zato študentje predlagajo, naj bi v bližnji prihodnosti pripravili celovit in natančno izdelan štipendijski zakon, kjer štipendija ne bi bila več le socialna kategorija, ampak sestavni del politike socialne države. Štipendija naj bi bila sestavljena iz nevračilnega dela in brezobrestnega posojila v razmerju 1:1. Vračanje posojila naj bi se začelo 5 let po koncu študija in trajalo 10 let. Zaradi izjemnega uspeha, težkih socialnih razmer, števila nepreskrbljenih otrok in podobno, pa naj bi vračilni del posojila zmanjšali ali celo odpisali.

Pripravila M. F.

Pripravil: Borut Levec

Delavska enotnost št. 52

NEKDANJI JUGOSLOVANSKI KOŠARKAR (Blaž) · ETNIČNA SKUPINA NA NOVI GVINEJI · DEL TENIŠKE IGRE · VLADARSKI NASLOV · ANDREJ HIENG · SMIRKOV PAPIR · TKANINA IZ INDIJSKE KONOPLJE · STAROŽIDOVSKI KRALJ · POMANKANJE APETITA · VINCENZO BELLINI opera "?"

NEKDANJI RUSKI ŠAHIST (Hennih)

INDUSTRIJSKO MESTO V PORURJU, NEMČIJA · NEKDANJI AVSTRIJSKI POLITIK (Julius)

PODLOŽNIKI V ANTIČNIH ATENAH · MIRUJOČI DEL MOTORJA · GRŠKI OTOK

ALUMINIJ · BOMBAŽNA TKANINA ZA BRISAČE · IGRALKA JUVAN · INDIJSKI NAZIV ZA NAOČARKO · STOLETJE, VEK · ŽENSKI PEVSKI GLAS

VRHUNEC PRI VROČINI · INDIJSKI ŠAHIST

NIZKO RASTJE V GOZDU · PALESTINSKA BOGINJA PLODNOSTI · NACE SIMONČIČ · ZMEŠANE SANJE · OCET · MENIČNO JAMSTVO · ADAM BOHORIČ · OSTRO DIŠEČ PLIN

LEDENI MOŽ · DOHODEK OD KAPITALA · MOST V BENETKAH · PREBIVALKA ANTIČNE LJUBLJANE · VRSTA HROŠČA

LEGENDARNI KELTSKI BARD · PODREDNI VEZNIK · LUKA NA SEVERU ČILA · SIDRO, KOTEV · ANGLEŠKO ŽENSKO IME · ZDRAVILO PROTI REVMI

DRAGO TRŠAR · SVETILO IZ VOSKA · NEMŠKA VOJNA LUKA · IVO ANDRIČ · SLOVENSKI VIOLIST (Mile) · ZIMBABVEJSKI POLITIK (Joshua) · ZADNJA IN PRVA ČRKA

VODNA ŽIVAL · SMUČARKA DOVŽAN · RIMSKI KRALJ · RUSKI POLITIK (Andrej) · GRŠKI BOG PASTIRJEV

ANETOV ROMAN · MEJNA REKA MED SLOVENIJO IN HRVAŠKO · VANADIJ · TEKMOVALNI RAZRED PRI JADRNICAH · STANE SEVER

GORLJIVI TRAK PRI SVEČAH · ITALIJANSKA BOGINJA DOMAČEGA OGNJIŠČA · TATINSKA PTICA

OKUPATORJEVA ŽRTEV · ANTIČNI GRŠKI PESNIK · HRVAŠKI SKLADATELJ (Branimir)

POZOR! **K sodelovanju vabimo vse (podjetja in trgovine), ki bi lahko s svojimi izdelki obogatili naš nagradni sklad.**

Nagradna križanka št. 52

Rešitve nam pošljite do 25. novembra 1996 na naslov: Delavska enotnost, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana p. p. 479 na dopisnici ali v pismu s pripisom Nagradna križanka št.52

Nagrade za rešeno križanko so:

(1) – ura Etic Quartz,
(2), – 5.000 SIT,
(3) – 3.000 SIT,
(4) – 2.000 SIT,
(5) – knjižna nagrada.

Rešitev nagrade križanke št. 49-50

MOKRANJAC, ORIENTALIST, RONKA, LESKA, EDE, STENTOR, VANDA, ANKETA, RISI, KAT, AR, STATER, KURNIK, NAM, MOREŠKA, LAN, ADANA, RAABE, SAM, IGLU, TR, AL, ETSCH, EERO, KIS, DED, APOLON, OPIRKI, UTAH, OLINKA BEROVA, HART, LINEAL, RIVAS

Izžrebani reševalci nagradne križanke št. 49-50

1. Peter Lukman, Greenwiška 10/a, 2000 Maribor
2. Franc Brdnik, Smlednik 34, 1216 Smlednik
3. Petra Draganič, Smetanova 29, 2000 Maribor
4. Marija Vesel, Krallova 7, 8000 Novo mesto
5. Teodora Milanič, Šared 50 6310 Izola

Nagrade bomo poslali po pošti

Križanko pripravil

SALOMONOV UGANKAR

NAGRADNI SKLAD

Ta teden je praktično nagrado uro Etic Quartz v naš nagradni sklad prispevalo podjetje ZODIAC d.o.o., Grosuplje, Kolodvorska 2. Program: CASUCCI, ZIPPO, MEGALYTE, URE: CITIZEM, CASIO...

TURISTIČNA AGENCIJA ATRIS d.o.o.

Borza sindikalnega turizma

STALNO BORZNO SPOROČILO

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti.
Pišite nam ali telefonirajte na 061/131 00 33, int. 384, 385, 061/326-982 ali 322-975; naš telefaks je 061/326-982 ali 317-298, žiro račun 50101-601-92077 – Atris. Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. do 15.30 ure.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

BOHINJ – počitniški hišici v **UKANCU**, **KRANJSKA GORA – PENZION SATURN** – nad jezerom. **MORAVSKE TOPLICE** –zasebna hiša, 2 –, 3 – in 4 –posteljne sobe, **POKLJUKA** – 2 – ali štiriposteljni apartmaji ali brunarica za 8 oseb , **RATEČE – PLANICA** – počitniški dom. **NOVIGRAD** – trisobno stanovanje, **BOHINJSKA ČESNICA** – privatna hiša, **BANOVCI** – termalna riviera – hišice za 4 osebe, **ROGLA** – apartmaji za 4 osebe, **ČATEŽ** – hišice za 4 osebe. **ATOMSKE TOPLICE** – za 4 osebe.

B. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO

1. Potrebujemo ponudbo počitniških hišic v času božičnih in novoletnih praznikov.

C. DOPUSTI 1996

BARBARIGA pri PULI – enosobno stanovanje, **PIRAN** – štiriposteljni apartmaji, **UMAG** – hotel in apartmaji, **NOVIGRAD** – hotel MAESTRAL, **MAREDA PRI NOVIGRADU** – dvosobno stanovanje , **POREČ** – hotel TAMARIS – 7 dni, polpenzion 262 DEM, hotel LUNA – 7 dni, polpenzion 205 DEM , hotel PICAL – 7 dni, polpenzion 320 DEM , hotel NEPTUN – 7 dni, polpenzion 217 DEM, **KRANJSKA GORA** – Penzion Porentov dom, dvosobne sobe.

D. SINDIKALNI IZLETI

Sindikalne organizacije ali kar tako oblikovane skupine vabimo, naj nam posredujejo svoje želje za družabni ali strokovni izlet ali potovanje po domačih krajih ali v tujino. Možnost plačila v 2 obrokih.
Enodnevni izlet po BELI KRAJINI; IZOLA – ribji piknik in ogled morskega dna, **DOLINA SOČE** – ogled muzeja v Kobaridu, Dantejevega Pekla, vožnja z ladjo Lucijo, kosilo in zabavni program, po **VIPAVSKI DOLINI** – malica, kosilo, ogled vinske kleti in degustacija vin, **PRAGA** – 4 dni, 2 polpenziona, avtobusni prevoz. Cena za skupine 299 DEM.

E. NOVO LETO – silvestrovanja

POREČ – hotel Parentium, polpenzion 52 DEM, doplačilo za silvestrovanje 90 DEM, **PTUJ** – enodnevno silvestrovanje na gradu 115 DEM, **BLATNO JEZERO** – tri dni 270 DEM, **CRIKVENICA** – 4 dni 255 DEM, **NEW YORK** – 8 dni 1.290 $.

F. REZERVACIJE AVIONSKIH ALI LADIJSKIH VOZOVNIC

G. VELIKA POTOVANJA

TAJSKA – 2.–12. decembra – 2350 DEM.

H. POSEBNA POSLOVNA POTOVANJA

Organiziramo ob pripravi vašega osebnega programa

I. SEJMI

LAS VEGAS – Comdex/Fall – računalništvo, odhod 18. 11..

S splošnimi in plačilnimi pogoji vas seznanimo v agenciji ATRIS.

POSEBNO OBVESTILO: objavljeno borzno sporočilo je okrnjeno. Zainteresiranim gostom lahko pošljemo tudi ponudbo v celoti.
ATRIS je povsod, kjerkoli ste.

Metod Zalar, direktor borze

S 1. JULIJEM JE ZAČEL VELJATI ZAKON O IZVAJANJU SOCIALNEGA SPORAZUMA IN HKRATI ZAKON O DAVKU NA IZPLAČANE PLAČE IN SPREMEMBE ZAKONA O PRISPEVKIH ZA SOCIALNO VARNOST.

Socialni sporazum in komentar Braneta Mišiča skupaj z nekaterimi prilogami v brošuri

PLAČE '96
PLAČE '96
PLAČE '96
PLAČE '96
PLAČE '96
PLAČE '96

PLAČE '96

PLAČE '96
PLAČE '96
PLAČE '96
PLAČE '96
PLAČE '96
PLAČE '96

Brošuro lahko naročite pri ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni 061/321-255, 1310-033, faks 311-956.

Naročilnica – Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo ..... izvod(ov) brošure PLAČE' 96 po 1.500,00 SIT (+ 5% p. davek). Naročeno pošljite na naslov: .....

Ulica, poštna št., kraj: .....

Ime in priimek podpisnika: .....

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku 2. Ind. naročnik – plačilo po povzetju

Žig Podpis naročnika .....

PRAVKAR IZŠLO! PRAVKAR IZŠLO! PRAVKAR IZŠLO!

Založba ČZP enotnost

KOLEKTIVNA POGODBA ZA DEJAVNOST KOVINSKIH MATERIALOV IN LIVARN

ter za

KOVINSKO IN ELEKTROINDUSTRIJO SLOVENIJE S KOMENTARJEM

Komentarje je pripravila Lidija Jerkič, dipl. iur., SKEI Slovenije, uvodne besede, strokovna pomoč in svetovanje pa Adi Zunec, iur., Impol

Vsebina brošure:

- **Kolektivna pogodba za dejavnost kovinskih materialov in livar ter kovinsko in elektroindustrijo Slovenije**
  - I. Normativni del kolektivne pogodbe
    1. Pravice in obveznosti delodajalcev in delavcev
    2. Splošne določbe o plačah in drugih prejemkih
  - II. Obligacijski del kolektivne pogodbe
    Pravice in obveznosti strank in način reševanja sporov
- **Tarifna priloga**
- **Priloga zahtevnostne skupine**
- **Združenja pri Gospodarski zbornici Slovenije**
- **Dejavnosti po šifri in imenu**
- **Zakoni in predpisi**

Brošuro stane 2.500,00 SIT (+ 5% p. davek). Naročite jo lahko na naslov:
ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon 321-255, 1310-033, faks 311-956.

Naročilnica

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) ..... izvod(ov) brošure KOLEKTIVNA POGODBA ZA DEJAVNOST KOVINSKIH MATERIALOV IN LIVARN ter za KOVINSKO IN ELEKTROINDUSTRIJO SLOVENIJE s komentarjem.

Naročeno pošljite na naslov: .....

Ulica, poštna številka, kraj: .....

Ime in priimek podpisnika: .....

1. Račun bomo poravnali v zakonitem roku
2. Kot individualnemu naročniku mi pošljite po povzetju

Podpis naročnika .....